

Valta ja Vastuu

Diskurssianalyysi poliisin salaista Facebook-ryhmää käsittelevistä
mediateksteistä
Jenni Lindfors

3/2018

Tiivistelmä

Tekijä Jenni Lindfors	Tutkinto/kurssi ja opinnäytetyö/nimike Poliisi (AMK)	
Julkaisun nimi Valta ja vastuu - Diskurssianalyysi poliisin salaista Facebook-ryhmää käsittelevistä mediateksteistä	Julkisuusaste Julkinen	
Ohjaajat ja opintoaine/opetustiimi Kirsti Ruuska ja Markku Myllylä	Opinnäytetyön muoto Tutkimuksellinen opinnäytetyö	
Tiivistelmä <p>Tämän opinnäytetyön tarkoitus on tarkastella, miten poliisia kuvataan, vaihtoehtoisesti, miten poliisi representoituu, mediateksteissä, jotka käsittelevät poliisin salaisessa Facebook-ryhmässä käytyä, rasistiseksi syytettyä, keskustelua. Tutkimuksen aineistona toimii viisi lehtiartikkelia. Tutkimuksen metodi on diskurssianalyysi.</p> <p>Diskurssianalyysi on laadullista tutkimusta ja se tarkastelee kielenkäyttäjiä, kielenkäyttötilanteita, sekä sitä aikaa ja paikkaa, jossa kieltä käytetään. Kieli muuttuu eri tilanteissa. Sanoilla ja ilmauksilla ei ole pysyvää merkitystä, vaan niiden merkitys muuttuu aina sen mukaan, missä tilanteessa kieltä käytetään. Diskurssintutkimus ei ole kiinnostunut siitä, mikä todellisuuksien versio on lähimpänä totuutta, vaan siitä, millaisia painoarvoja eri todellisuudet saavat. Diskursseilla on myös kyky kuvata ja rakentaa ympäröivää maailmaa.</p> <p>Teoreettiseen viitekehykseen sisältyvät myös poliisikulttuurin, etnisen profiloinnin, rasismin ja nollatoleranssin käsitteet.</p> <p>Työn tuloksena aineistosta oli tulkittavissa neljä varsinaista diskurssia. Nämä diskurssit olivat kokemuskurssi, yhteiskunta- ja viranomaisdiskurssi sekä ratkaisudiskurssi. Kokemuskurssi muodostui ihmisten kertomista henkilökohtaisista kokemuksista. Yhteiskuntadiskurssi muodostui teksteissä, joissa viitattiin yhteiskuntaan kokonaisuutena tai ainakin yhteen yhteiskunnan osaan, poliisiin. Viranomaisdiskurssi muodostui kohdissa, joissa kuului poliisin organisatorinen ääni. Ratkaisudiskurssi puolestaan muodostui kohdissa, joissa annettiin ratkaisuehdotuksia tilanteen korjaamiseksi.</p>		
Sivumäärä 41	Tarkastuskuukausi ja vuosi Maaliskuu 2018	Opinnäytetyökoodi (OPS) AMK2015ONT
Avainsanat diskurssianalyysi, poliisikulttuuri, Facebook, media, nollatoleranssi, etninen profilointi		

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	2
2 POLIISIKULTTUURISTA YLEISESTI.....	4
2.1 Poliisikulttuuri.....	4
2.2 Poliisikulttuurin erityispiirteitä	5
2.3 Syrjivä toiminta poliisissa.....	7
3 TYÖN KANNALTA OLENNAISET KÄSITTEET.....	9
3.1 Nollatoleranssi.....	9
3.2 Rasismi.....	10
3.3 Etninen profilointi	11
4 MENETELMÄT JA AINEISTO	13
4.1 Diskurssintutkimus	13
4.2 Diskurssit ja representaatio	14
4.3 Diskurssintutkimus menetelmänä.....	16
4.4 Aineisto	16
4.5 Aineiston tuottajat – Aamulehti, Savon Sanomat, Uusi Suomi, Long Play	17
4.6 Muu aiheesta tehty tutkimus	18
5 TULOKSET	20
5.1 Kokemusdiskurssi.....	21
5.2 Yhteiskuntadiskurssi ja viranomaisdiskurssi	24
5.3 Ratkaisudiskurssi.....	28
6 YHTEENVETO.....	31
6.1 Työn tulokset.....	31
6.2 Tutkimuksen luotettavuus.....	34
7 POHDINTA	36
LÄHTEET	39

1 JOHDANTO

Tämä työ tarkastelee poliisien Facebook-ryhmän kirjoittelusta aiheutunutta kohua diskursianalyysin näkökulmasta. Analyysin kohteina toimivat Long Play lehden alkuperäisartikkeli, jossa julkaistiin poliisien Facebook-ryhmän kirjoituksia, sekä muita päivittäislehdissä ilmestyneitä artikkeleita, jotka käsitelivät tapausta. Näistä artikkeleista tullaan tarkastelemaan sitä, minkälaisia diskursseja teksteistä löytyy ja miten poliisi representoituu, vaihtoehdoisesti miten poliisia kuvataan, näissä diskursseissa.

Medialla on keskeinen rooli siinä, millaista tietoa ihmisille välitetään. Medialla on paljon valtaa, kun se päättää mistä asioista puhutaan ja miten niistä puhutaan. Medialla ei turhaan ole ”neljännen valtiomahdin” asemaa. Tässä työssä käytettyjen lehtien tavoitavuus on suuri. Aamulehden¹ levikki vuonna 2016 oli 107 477. Savon Sanomat (ibid) puolestaan tavoitti vuonna 2016 lähes 50 000 ihmistä. Ja edellä mainitut ovat painettuja lehtiä. Niiden lisäksi on olemassa sähköiset versiot. Uusi-Suomi.fi² -sivuston viikkotavoitavuus vuonna 2017 oli 284 000 ihmistä. Long Play -lehden levikkiä ei löytynyt internet -hauilla. Lehden maksullisia artikkeleita voi kuitenkin tilata.

Jos medialla on valtaa, niin on poliisillakin. Poliisin vallankäyttö kohdistuu pääasiassa yksilöihin. Siksi on luonnollista, että kaikki poliisitoiminta tai poliisien toiminta on suurennuslasin alla. Media on vallan vahtikoira, ja tuota valtaa käyttää poliisi. Kiinnostavaa on kuitenkin se, millä tavoin ja kuinka objektiivisesti vallan vahtikoira käyttää omaa valtaansa.

Tämän työn teoreettisena viitekehyksenä toimii diskurssintutkimus. Lisäksi olennaista tämän työn kannalta on poliisikulttuuri sekä etninen profilointi. Etninen profilointi tarkoittaa

¹ <http://mediaauditfinland.fi/levikit/levikkihaku/>, katsottu 10.1.2018 klo 9.40

² <https://www.almamedia.fi/mainostajat/mediat-ja-palvelut/talous-ja-ammattilaismediat/uusi-suomi>, katsottu 10.1.2018 klo 9.40

sitä, että poliisi ulkomaalaisvalvontaa suorittaessaan pysäyttää ja pyytää henkilöllisyystodistusta henkilöiltä, sillä perusteella, että he näyttävät ulkomaalaisilta. Etninen profilointi poliisissa on kielletty.

Timo Korander (2004, 5) kirjoittaa, että poliisikulttuuri heijastelee ja ylläpitää yhteiskunnan valtarakenteita. Koska poliisin funktio ja tarkoitus ovat eri maissa hyvin samoja, sisältävät eri maiden poliisikulttuurit tiettyjä, jopa universaaleja, piirteitä. Suomalaista poliisikulttuuria kuvastavat kutsumus työhön, toimintahakuisuus, kyynisyys ja pessimismi, poliisikonservatismi, ennakkoluuloisuus, maskuliinisuus, eristäytyminen ja solidaarisuus, käytännöllisyys ja oikeudenmukaisuus. (Korander, 2004, 5, 7-15.) Näistä tarkemmin myöhemmin.

Luvussa 2 käydään tiivistetysti läpi sitä, mitä ns. poliisikulttuuri tutkimusten mukaan on. Luku 2.1 erittelee poliisikulttuurille ominaisia piirteitä niin kansainvälisen tiedon, kuin kotimaisenkin tiedon valossa. Luvussa 3 määritellään tämän työn kannalta keskeisiä käsitteitä, joita ovat nollatoleranssi, rasismi ja etninen profilointi. Luvussa 4 käydään tiivistetysti läpi, mitä on diskurssintutkimus ja millainen se on tutkimusmetodina. Luvussa 5 kerrotaan työn tulokset. Aineistoista oli tulkittavissa neljä diskurssia: kokemusdiskurssi, yhteiskunta- ja viiranomaisdiskurssi, sekä ratkaisudiskurssi. Luvussa 6 on yhteenveto, sekä vertailu aiempaan tutkimukseen aiheesta. Luvussa 6 pohditaan myös tämän työn luotettavuutta. Luvussa 7 on työn kirjoittajan pohdintaa aiheesta.

2 POLIISIKULTTUURISTA YLEISESTI

Tässä luvussa käsitellään poliisikulttuuria. Poliisikulttuurin avaaminen on olennaista tämän työn kannalta, koska kohun aiheuttaneet Facebook-kirjoitukset ovat syntyneet ympäristössä, joka lähtökohtaisesti koostuu poliisihenkilöstöstä. Sitä, missä määrin kirjoitukset peilaavat poliisihenkilöiden asenteita tai poliisikulttuuria, pohditaan luvussa 7.

2.1 Poliisikulttuuri

Kun poliisikulttuuria on lähdetty tutkimaan empiirisesti, tutkijoita on kiinnostanut se, miten poliisihenkilöstö³ näkee sosiaalisen maailman ja oman roolinsa siinä maailmassa. Poliisikulttuurin (cop culture) idea kehitettiin, koska haluttiin ymmärtää poliisin toimintatapoja. Poliisikulttuurissa ilmenevien asenteiden ja käytöksen välillä ei kuitenkaan ole suoraviivaista yhteyttä. Sosiaalipsykologia on tunnistanut asenteiden ja käyttäytymisen välisen eron jo pitkään. Poliisityöstä teytyjen havaintojen valossa on todettu, että poliisihenkilöstö ei kuitenkaan aina käyttäydy ilmaistujen asenteidensa mukaisesti. Siihen on monta syytä. Ilmaistut asenteet eivät välttämättä ole todellisia, vaan niiden tarkoituksena saattaa olla haastattelijoiden miellyttäminen, työympäristöön sopeutuminen tai paineiden purkaminen. Vaikka tietynlaiset asenteet olisivat aitoja, niitä ei osoiteta työssä muun muassa sanktioiden pelossa. Näkökulmat ovat monimuotoisia ja liikkuvia ja saattavat muokkautua eri tilanteissa. (Reiner, 2010, 115.)

Matthew Baconin (2014, 103) mukaan poliisikulttuuria on pidetty syypäänä joidenkin poliisihenkilöiden syrjiviin asenteisiin ja käyttäytymiseen. Poliisikulttuurin on katsottu myös vastustavan hallintomuutoksia ja poliisin uudistamisyrityksiä. Baconin (2014) mukaan poliisikulttuurin käsite voikin olla negatiivinen tietulle yleisölle ja siksi sitä tulisi välttää tai sen

³ Valtioneuvoston asetuksessa poliisista (1080/2013) määritellään poliisimies. Tässä työssä termillä *poliisihenkilöstö* ja *poliisihenkilö* viitataan sekä poliisimiehiin että -naisiin sukupuolineutraaliuden korostamiseksi. Euroopan neuvoston suosituksessa seksismin karsimiseksi kielestä (Council of Europe – Recommendation N° R (90) 4 on the Elimination of Sexism from Language) todetaan, että kaikkien sektoreiden, erityisesti julkisen sektorin, tulisi korostaa ei-seksististä kielenkäyttöä.

käyttöä ainakin harkita tarkasti. Poliisikulttuuri, kuten mikään muukaan kulttuuri, ei ole olemassa irrallisena muusta kulttuurista, vaikka yleisesti onkin ollut tapana tarkastella poliisia eristyksissä sitä ympäröivästä väestöstä. Todellisuudessa poliisi on kuitenkin hyvin lähellä muita kansalaisia suhteessa moniin yleisiin asenteisiin. Esimerkiksi poliisissakin laajalle levinnyt seksismi saa vaikutteita enemmän yhteiskunnan patriarkaalisista uskomuksista, kuin poliisikulttuurin miehisyyttä korostavasta kulttuurista. Poliisikulttuurin ymmärtäminen vaatiikin sen tunnistamista, mitkä piirteet ovat tyypillisiä juuri poliisihallinnon sosiaalisessa kontekstissa ja mitkä juontavat juurensa laajemmin kulttuurista yleensä. (Bacon 2014, 103, 105-106.)

Bacon (2014) kirjoittaa, että poliisitutkijat ovat kehittäneet eron kahdelle eri poliisikulttuurin muodolle. Kyseessä on ns. cop culture ja canteen culture. Poliisikulttuurilla (cop culture) viitataan asenteisiin, joita poliisit ilmaisevat työssään. Ns. kanttiinikulttuurilla (canteen culture) viitataan tapoihin, joilla poliisit käyttävät kulttuurisia teemoja kommunikoidakseen kollegoidensa kanssa ja luodakseen yhteistä identiteettiä. Koranderin (2004, 5) mukaan kanttiinikulttuuri tuo näkyviin poliisikulttuurin luonteen erityisesti miehistökulttuurina, joka on osaksi piilossa poliisipäällystöltä. Bacon vetoaa Hoylen (1998) näkemykseen siitä, että kanttiinikulttuuri antaa poliiseille mahdollisuuden ilmaista pelkojaan ja purkaa turhautumistaan. Vaikka asenteilla on jonkin verran vaikutusta käyttäytymiseen, ei tarinoita ja vitsejä, joita kerrotaan miehistön kesken, tulisi pitää poliisikulttuurin perustavaa laatua olevina oletuksina, tai kuvauksina todellisuudesta. (Bacon 2014, 108.)

Seuraavassa luvussa listataan joitakin poliisikulttuurin erityispiirteitä. Kappaleessa keskitytään poliisikulttuurin erityispiirteisiin Suomessa, mutta myös kansainvälinen näkökulma otetaan huomioon.

2.2 Poliisikulttuurin erityispiirteitä

Kutsumus. Yksi poliisikulttuurin tutkituista teemoista on kutsumus (mission). Kutsumuksen valossa poliisin työ ei ole vain työtä, vaan elämäntapa. Poliisityön kutsumus nähdään hauskana, haastavana ja jännittävänä. Poliisit eivät kuitenkaan ole vain nyrkkeilijöitä sinisessä univormussa ja vihamielinen asenne lainrikkojia kohtaan oikeutetaan sillä, että poliisit kokevat olevansa hyvien puolella ja suojelevansa heikkoja pahoilta. (Reiner, 2010, 119-120.)

Korander (2004) kirjoittaa, että juuri kutsumuksen tunne ja ns. hyvän ja pahan taistelu, luo työmotivaatiota myös suomalaisten poliisien keskuudessa. Koska poliisin työ on niin henkisesti kuin fyysisestikin haastavaa, kutsumuksen tunne on olennainen työmotivaation luojana. Mikäli kutsumus työhön on liian innokasta, voidaan joutua tilanteeseen, jossa tarkoitus pyhittää keinot. (Korander 2004, 8.)

Toimintahakuisuus. Koranderin (2004) mukaan nuorten poliisien keskuudessa löytyy ns. virtaa toimia. Jos intoa kuitenkin löytyy liikaa, voidaan epäjärjestyttä ja rikollisuutta lähteä etsimällä etsimään ja muita poliisin töitä keksitään provosoimalla kansalaisia ja provosoitumalla kansalaisista. Asiakkaiden turha provosoiminen ei Koranderin (2004) mukaan näytä kuitenkaan kuuluvan suomalaisen poliisin toimintaan kovinkaan olennaisesti. Liian innokas toiminta on myöskin melko harvinaista suomalaisessa poliisikulttuurissa. (Korander 2004, 8-9.)

Kyynisyys ja pessimismi. Reinerin (2014) mukaan poliiseille muodostuu usein kyynisiä ja pessimistisiä näkemyksiä. Monet poliisit näkevät taistelunsa lainrikkojien kanssa rituaalisena pelinä, jossa voitto tulee silloin, kun pahantekijä pidätetään. Tätä näkemystä kuvataan kuitenkin enemmän itsesuojeluna ahdistusta vastaan, jota väärintekijän toiminta muuten voisi aiheuttaa. (Reiner 2010, 120-121.)

Korander (2004) kirjoittaa, että suomalainen poliisi ajautuu vanhempana kyynisyyteen ja pessimismiin aiemman innostuneen kutsumuksen ja idealististen ihanteiden kautta. Kyynisyys voi olla myös kykyä ottaa etäisyyttä. Liika kyynisyys voi mahdollistaa laiskuuden tai tunteettoman kylmyyden ja ihmisten kohtelun esineinä. Liian vähäinen kyynisyys puolestaan voi johtaa loppuun palamiseen ja pettymykseen niin omaan työhön, itseen kuin maailmaankin. Sopiva määrä kyynisyyttä puolestaan toimii psyykkisenä puolustuskeinona kutsumuksen tavoitteen saavuttamisen vaikeuteen. (Korander 2004, 9, 19.)

Poliisikonservatismi. Reinerin (2010) mukaan tämän hetkisen tiedon valossa poliisit tapavat edustaa konservatiivista ajattelua niin poliittisesti kuin moraalisesikin. Tämä johtuu poliisityön luonteesta ja siitä, että tyypillisesti poliisin asiakkaat tulevat alemmista sosiaaliluokista. Poliisi on myös alusta asti ollut hierarkkinen, tiukkaa kuria edustava organisaatio. Näkemyksiltään konservatiivinen henkilö sopeutuu todennäköisesti paremmin poliisiin. (Reiner 2010, 126.)

Koranderin (2004) mukaan poliisin hierarkkisessa organisaatiossa työskentelevällä on oltava halua ja kykyä olla kontrolloitu. Poliisikulttuuri ei kannusta yksilölliseen luovuuteen, koska sitä pidettäisiin sooloiluna. Konservatiivisuus on siksi ymmärrettävää, että olisi haastavaa valvoa lakia, jos oma poliittinen ja yhteiskunnallinen suuntautuminen olisi esimerkiksi radikalismi. Liian vähäinen konservatiivisuus voisi tehdä poliisista myös liian suvaitsevaisen, mikä johtaisi siihen, ettei poliisi puuttuisi enää asioihin, joihin yleinen näkemys ja laki poliisia velvoittavat. (Korander 2004, 11.)

Ennakkoluuloisuus ja jatkuva epäily. Poliisit kehittävät jatkuvan epäilyn asenteen, josta on vaikea päästä eroon (Reiner 2010, 121). Koranderin (2004, 12) mukaan myös suomalainen poliisi on ammattiepäilijä. Hallitsemaan jatkuva epäily voi kuitenkin tuottaa ennakkoluuloja, jotka puolestaan synnyttävät stereotyyppistä ajattelua, jolloin tiettyihin ominaisuuksiin liitetään todistamattomia piirteitä. Ongelmia syntyy kuitenkin vasta siinä vaiheessa, kun ammatti-identiteettiä ryhdytään rakentamaan karkean kielenkäytön avulla vähemmistöjä leimaten. Koranderin (2004) mukaan suomalaisessa kontekstissa voidaan kuitenkin pääpiirteisään väittää, ettei poliisin toiminnassa näy vähemmistöjä sortavaa toimintaa. (Korander 2004, 12.)

Maskuliinisuus. Koranderin (2004) mukaan poliisikulttuurin maskuliinisuuksien tutkimuksessa voidaan tarkastella suomalaista tutkimusta. Risto Honkosen (1999) mukaan kenttäpoliisin perinteiseen fyysiseen maskuliinisuuteen liitetään muun muassa sellaisia piirteitä, kuin voimakkuus, kovuus, haavoittumattomuus ja voitontahto. Poliisin virkapuku ja siihen kuuluva varustus edustavat kantajansa identiteettiä, asemaa ja valtaa. Symbolien kautta poliisin ammatin määritellään kuuluvan miehille. (Honkonen 1999, viitattu artikkelissa Korander 2004, 13.)

2.3 Syrjivä toiminta poliisissa

Kansainvälisesti katsottuna poliisissa on havaittu syrjiviä ja ennakkoluuloisia asenteita. Janet Chan´n (1997, 20) mukaan Britanniassa ja Yhdysvalloissa tehdyn tutkimuksen valossa on todettu poliisissa esiintyvän selviä ennakkoluuloja ja rasistista kielenkäyttöä. Poliisia syytetään usein myös stereotyyppisten näkemysten kannattamisesta, kun kyseessä on tiettyjen etnisten ryhmien jäsenten tekemät rikokset. Reinerin (1985) mukaan Britanniassa poliisin

ennakkoluuloisuus ei ole yksilön asenteellinen ongelma, vaan pikemminkin rakenteellinen ongelma.

Poliisit pystyvät Smith & Grey (1983) mukaan rentoon ja ystävälliseen kanssakäymiseen eri etnistä alkuperää olevien ihmisten kanssa. Siksi institutionaalinen rasismi yleistykseenä on liian yksinkertainen selitys stereotyyppioille ja syrjiville poliisikäytännöille. (Smith & Grey, 1983 viitattu teoksessa Chan, 1997, 20, 39-40.) Poliisien esittämät näkemykset ja asenteet eivät välttämättä peilaa yksilön todellisia asenteita, vaan asenteiden ilmaisuille voi olla monia syitä (ks. Reiner 2010).

Tutkimusta suomalaisen poliisin asenteista maahanmuuttajia ja vähemmistöjä kohtaan on löydettävissä niukalti. Martti Grönforsilta on vuonna 1979 julkaistu klassikkotutkimus, jossa käsitellään suomalaista poliisia ja romaneita, ja suomalaisten poliisien asenteita romaneita kohtaan. Tutkimusta varten on haastateltu yhteensä 55 poliisia. Grönforsin mukaan otoksesta huolimatta tulokset voidaan yleistää koskemaan yleisesti poliisien näkemystä romaneista. Mielenpitoissa ilmenneet erot voidaan Grönforsin mukaan selittää poliisihenkilöiden taustoilla, iällä, koulutustasolla ja kokemuksella. Yleisesti poliisien mielenpitoet romaneista olivat negatiivisia. Romaneiden nähtiin rikkovan joko lähes kaikkia tai kaikkia normeja, joita poliisihenkilöt arvostivat. (Grönfors, 1979, 4, 70.) Tutkimus on kuitenkin lähes 40 vuotta vanha, eikä tuoreempaa tutkimusta ole saatavilla aiheesta. Ilman uudempaa tutkimusta on kuitenkin vaikea sanoa, onko Grönforsin tutkimus edelleen yleistettävissä.

Vuodelta 1999 on löydettävissä Sisäasiainministeriön poliisiosaston julkaisu *Poliisiviranomaisten käsityksiä työstään maahanmuuttajien kanssa* (Laapio & Tukiainen 1999). Tutkimus perustuu dosentti Pirkko Pitkäsén ja VM Satu Koukin valtakunnalliseen surveytutkimukseen (1997) *Vieraiden kulttuurien kohtaaminen viranomaistyössä*. Kyselyn mukaan poliisiviranomaisten suhtautuminen maahanmuuttajiin on opettajia, sosiaalityöntekijöitä ja työvoimaviranomaisia kielteisempää. (Laapio & Tukiainen, 1999, tiivistelmä.)

Asennemittauksen mukaan ne poliisihenkilöt, joilla on matalampi koulutusaste ja vähemmän työkokemusta, ajattelevat maahanmuuttajista epäluuloisemmin, kuin korkeammin koulutetut. Myös ne poliisit, joilla oli työkokemusta alle 10 vuotta, suhtautuivat maahanmuuttajiin epäluuloisimmin. Pelkän kansa- tai peruskoulun käyneiden poliisihenkilöiden ajattelua normitti asennemittauksen mukaan tiukasti lakeihin ja normeihin sidottu oikeusjärjestys. Matalasti koulutettujen poliisihenkilöiden mielenpitoet ovat luonteeltaan samankaltaisia ja oikeassa

olemisestaan varmoja. Ne saavat näin ollen faktuaalisen viranomaispuheen luonteen. Faktuaalinen viranomaispuhe tulisi erottaa henkilökohtaisista mielipiteistä. Henkilökohtaiset näkemykset ja faktuaalinen viranomaispuhe ovat osaltaan kuitenkin päällekkäisiä, joten niitä ei voi kokonaan erottaa toisistaan. (Laapio & Tukiainen, 1999, 11-12.)

3 TYÖN KANNALTA OLENNAISET KÄSITTEET

Tässä luvussa määritellään tämän työn kannalta olennaisia käsitteitä. Poliisia on arvosteltu etnisestä profiloinnista ja rasismista Facebook -kirjoitusten julkitulon jälkeen. Poliisihallituksen linjaus etniseen profilointiin ja rasismiin on nollatoleranssi. Se tarkoittaa sitä, että minkäänlaista syrjintää ei hyväksytä. Kaiken poliisitoiminnan tulee perustua lakiin. Poliisin eettisessä vallassakin jokainen poliisimies sitoutuu kunnioittamaan jokaisen ihmisarvoa ja oikeuksia.

3.1 Nollatoleranssi

Väitöskirjassaan Rikottujen ikkunoiden nollatoleranssi Timo Korander (2014) määrittelee nollatoleranssin omassa työssään tarkoittavan ”*poliisin matalan puuttumiskynnyksen toimintapolitiikkaa järjestyksenvalvonnassa ja rikosten torjunnassa, ennalta estämisessä [...]*”. (Korander, 2014, 29). Nollatoleranssilla tarkoitetaan Wilson & Kellingin (1982) mukaan sitä, että pienten häiriöiden huomioimatta jättäminen synnyttää yhteen kietoutuneita sosiaalisia reaktioita, joiden takia siistit ja rauhalliset naapurustot muuttuvat rikollisuuden ghettoiksi. Yhteisökontrolli rikkoutuu, kun ympäristö muuttuu hoitamattomaksi ja epäsiistiksi. Tämä puolestaan johtaa alueiden välttelyyn ja asukkaiden poismuuttamiseen. (Wilson & Kelling 1982, viitattu artikkelissa Korander, 2014, 26.)

Ensimmäisen kerran termi ”zero tolerance” esiintyi vuoden 1986 Yhdysvalloissa Reaganin hallinnon käydessä sotaa huumeita vastaan. Nykyään nollatoleranssi -termiä käytetään enemmänkin kuvaamaan tiukkaa suhtautumista rikollisuuteen tai poikkeavuuteen ilman, että sillä tarkoitettaisiin mitään tiettyä rikostorjunnan tai poliisin taktiikkaa. Termille ei myöskään ole olemassa mitään tarkkaa määrittelyä. (Korander, 2014, 27, 29.)

Hille Koskelan (2009, 280) mukaan turvallisuuden edistäminen on poliittista toimintaa. Tietynlaisten uhkakuvien esiin nostaminen on poliittisesti palkitsevaa. Tietyillä esiin nostetuilla teemoilla voi olla vain vähän vastustusta, tai ne voivat johtaa nopeisiin ja näkyviin tuloksiin. Suomalaisessa poliittisessa keskustelussa esiin on usein nostettu huumausainerikollisuus ja nuorisorikollisuus. (Koskela, 2009, 280-281.)

Tietyt yhteiskunnalliset ongelmat tulevat aina olemaan osa yhteiskuntaa nollatoleranssista huolimatta. Niitä voidaan kuitenkin hallita ja niiden seurauksia vähentää. Nollatoleranssi luo myös poliittisille päättäjille ja kansalaisille epärealistista kuvaa siitä, mitä poliisi pystyy saavuttamaan. Nollatoleranssipolitiikalla on kuitenkin potentiaalia rikosten ehkäisyssä ja kaupunkielämänlaadun parantamisessa. (Bratton, 1998, teoksessa Newburn, 2005, 482.)

Organisatorisella tasolla nollatoleranssi -käsitteellä viitataan siihen, etteivät organisaatiot hyväksy suorituskkyä heikentävää häiriökäyttäytymistä työyhteisöissään. Nollatoleranssitalan saavuttaneet organisaatiot ovat onnistuneet pääsemään eroon ylimääräisestä painolastista eli työmoraalia rapauttavista yksilöistä. (Heiskanen, 2011, 19.) Tässä työssä nollatoleranssi -termiä käyttävät työhön valituissa lehtiartikkeleissa poliisiorganisaation edustajat (ks. luku 5). Nollatoleranssilla viitataan organisatorisella tasolla siihen, ettei poliisiorganisaatiossa suvaita minkäänlaista syrjintää tai syrjivää kielenkäyttöä.

3.2 Rasismi

Ihmisoikeusliiton julkaisussa Rasismi ja etninen syrjintä Suomessa 2005 Mikko Joronen ja Annamari Salonen (2006, 15) kirjoittavat, että se, mikä tulkitaan rasismiksi, riippuu aina osittain tulkitsijan näkökulmasta. Rasismi-sanaan liittyy vahva arvolataus, mikä hankaloittaa aiheen käsittelyä. Rasismilla on paikallisia erityispiirteitä ja ilmenemismuotoja ja siksi suomalaisen rasismin tai etnisten vähemmistöjen asemaa Suomessa ei ole tarkoituksenmukaista verrata muihin maihin. Timo Makkosen (2000) mukaan rasismissa voidaan erottaa kolme pääulottuvuutta, joita ovat ideologia, toiminta ja olosuhde. (Joronen & Salonen, 2006, 15.) Perinteisesti rasismilla on tarkoitettu ideologiaa, jonka perusteella ihmisiä on jaettu syntyperänsä perusteella eri rotuihin. ”Rodut” ymmärretään näin ollen ryhmien välisen hierarkkisen järjestyksen perustaksi. Vaikka tiede on jo vuosikymmeniä sitten osoittanut, ettei ihmisiä voi jakaa eri rotuihin, ei rasismi käsitteenä tai termiin perustuva rasismi ole poistunut. (Joronen & Salonen, 2006, 15-16.)

Kulttuuriin perustuva rasismi puolestaan näkee kulttuurit erillisinä toisistaan. Kulttuuri nähdään absoluuttisena ja muuttumattomana asiana. Ennakkoluulot ilmaisevat itseään useasti juuri kulttuurirasismiin perustuvan ajattelun kautta. Ihmiset voivat torjua perinteisen rasismia, mutta kuitenkin tukea ajattelua, jonka mukaan tietyt kulttuurit eivät sovi yhteiseloön oman kulttuurin kanssa. Kulttuurit eivät kuitenkaan ole selvärajaisia, vaan kulttuurit rakentuvat erilaisten kulttuurien vaikutteista. (Joronen & Salonen, 2006, 16.)

Rasismi toimintana tarkoittaa toimintaa, jonka tavoite tai tietoinen päämäärä on henkilön tai ryhmän ihmisoikeuksien kieltäminen todellisten tai kuviteltujen etnisten ominaisuuksien takia. Rasistiselle toiminnalle voidaan erotella kaksi päätyyppiä. Edellä mainitulle ns. perinteiselle rasismille tyypillistä on alistaminen, kulttuurirasismille poissulkeminen. (Joronen & Salonen, 2006, 16.)

Rasismilla olosuhteena tarkoitetaan erilaisia käytäntöjä, toimintoja ja yhteiskunnallisia rakenteita, jotka voivat tuottaa eriarvoisuutta ja joiden perusteella jotkut ryhmät voivat jäädä tiettyjen etujen ulkopuolelle tai muuten huonompaan asemaan. Institutionaalinen rasismi voi ilmetä valtion hallinnossa tai sen rakenteissa silloin, jos jonkun oikeudet eivät toteudu tasa-vertaisella tavalla hänen alkuperänsä vuoksi. (Joronen & Salonen, 2006, 17.)

3.3 Etninen profilointi

Etninen profilointi liittyy tässä työssä poliisin ulkomaalaisvalvontaan. Poliisihallituksen ohjeen (POL-2015-8376) mukaan etninen profilointi niin ulkomaalaisvalvonnassa kuin muusakin poliisitoiminnassa on kielletty. Kiellolla tarkoitetaan sitä, että valvontatoimenpide ei saa perustua pelkästään henkilön todelliseen tai oletettuun etniseen alkuperään, tai esimerkiksi valvontatoimen kohteena olevan henkilön ihonväriin. (Poliisihallituksen ohje, POL-2015-8376.)

Perustuslain 6§:n ensimmäisessä momentissa (1999/731) määritellään yhdenvertaisuus:

” Ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä.”

Saman pykälän toinen momentti kuuluu:

”Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. [...]”.

Etnisen profiloinnin voi katsoa liittyvän läheisesti etniseen syrjintään. Joronen & Salosen (2006, 17) mukaan välitön syrjintä on yksittäisen henkilön tai ryhmän eriarvoista kohtelua sillä perusteella, että he kuuluvat johonkin tiettyyn ryhmään. Syrjintä voi olla myös välillistä niin, että henkilö joutuu perusteettomasti tietyn menettelyn seurauksena huonompaan asemaan kuin muut. Syrjinnän voidaan katsoa olevan etnistä silloin, kun toiminta johtuu ihmisen tai ihmisryhmän etnisestä taustasta, kulttuurista tai äidinkielestä. Etninen syrjintä ei kuitenkaan välttämättä ilmennä rasismia. Lisäksi voidaan myös puhua institutionaalisesta syrjinnästä. Sillä tarkoitetaan esimerkiksi yhteiskunnan käytäntöjä, joilla on syrjiviä vaikutuksia. (Joronen & Salonen, 2006, 17-18.)

4 MENETELMÄT JA AINEISTO

Tässä luvussa käsitellään tämän työn teoreettista viitekehystä. Kieli on sosiaalisesti ja kulttuurisesti jäsentynyt resurssi. Kieli liittyy kaikkeen inhimilliseen toimintaan. Kielen ja sitä ympäröivän yhteiskunnan välinen suhde on monitasoinen, dynaaminen eli liikkuva ja yhteen kietoutunut. (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 13.) Edellä mainittuja tasoja, kielen monikeroksisuutta ja kielen käyttöä sosiaalisena toimintana tutkii diskurssintutkimus.

Tässä työssä tutkimuskysymykset ovat:

- Millaisia diskursseja poliisin Facebook-ryhmän kirjoituksia käsittelevistä mediateksteistä on löydettävissä?
- Millaista kuvaa näissä diskursseissa luodaan poliisista, tai vaihtoehtoisesti, miten poliisi representoituu näissä diskursseissa?

4.1 Diskurssintutkimus

Diskurssintutkimus tarkastelee kielenkäyttäjiä, tilanteita, joissa kieltä käytetään, sekä sitä aikaa ja paikkaa, joissa kieltä käytetään. Sanat ja ilmaukset, toisin sanoen kieli, jota käytetään, muuttuu eri tilanteissa. Kielellä ei siis ole vain yhtä pysyvää merkitystä, vaan merkitykset syntyvät aina uudelleen eri tilanteissa. Tämä on diskurssintutkimuksen peruslähtökohta ja se liittyy laajempaan teoreettiseen viitekehykseen, jota kutsutaan sosiaalisesti konstruktivismiksi. Se tarkastelee sosiaalisen todellisuuden ja merkitysten rakentumista. Diskurssintutkimus ei ole kiinnostunut siitä, mikä todellisuuksien ja tapahtumien versio on lähimpänä totuutta, vaan kiinnostus suuntautuu siihen, millaisia painoarvoja eri todellisuudet ja tapahtumat saavat; mitkä niistä ovat vallalla, marginaalissa ja mitkä puuttuvat kokonaan. (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 11-13.) Todellisuus ei siis rakennu yhtenäisenä ja samanlaisena kaikille. Eri ihmisten näkemyksiin ja todellisuuksiin vaikuttavat yksilön omat arvot, joita ylläpidetään ja merkityksellistetään kieltä käyttämällä.

Fairclough ja Wodak (1997) kuvaavat diskurssin vastavuoroisena sosiaalisena toimintana. Diskurssi muokkautuu sosiaalisessa kielenkäyttötilanteessa, mutta diskurssi myös muokkaa sosiaalista kielenkäyttötilannetta. (Wodak & Meyer 2009, 5-6.) Pietikäinen & Mäntynen

(2009) kuvaavat tätä diskurssin kaksoiskiarteeksi. Kielenkäyttjä tekee valinnan sen suhteen, miten kieltä käyttää, mutta toisaalta taas sosiaalinen tilanne ohjaa ja normittaa puhujan tekemiä kielellisiä valintoja. (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 49.) Tämän takia kielellä ja diskursiivisilla käytänteillä voi olla suuria ideologisia vaikutuksia. Ne voivat tuottaa yhä uudelleen epätasa-arvoisia valtasuhteita eri ryhmien, kuten etnisten ja kulttuuristen enemmistöjen ja vähemmistöjen tai miesten ja naisten, välille. Tämä puolestaan tapahtuu sen kautta, miten diskursiiviset käytänteet representoivat asioita tai arvottavat ihmisiä. (Wodak & Meyer 2009, 6: Fairclough & Wodak 1997.)

Kaikilla kielellisillä lausumilla, kuvaamisen lisäksi, siis tehdään jotain. Näin ollen jokainen lausuma samalla sekä väittää jotain ympäröivästä todellisuudesta että rakentaa tuota todellisuutta uudelleen. Kielenkäytön seurauksia tuottava luonne eli funktionaalisuus onkin analyttisesti olennainen. Kyse on siitä, millaisia asiointiloja toimija eli puhuja tulee teollaan eli puheellaan mahdollistamaan, ja mitkä tulkintamahdollisuudet tulevat reflektoiduiksi. (Jokinen, Juhila, Suoninen 2016, 47-48.) Tällaisen toiminnan kautta päästään tarkastelemaan myös yllä mainittuja kielenkäytön ideologisia seurauksia.

4.2 Diskurssit ja representaatio

Koska kielenkäytöllä sosiaalisena toimintana on sekä ehtoja että seurauksia, katsotaan kielenkäytöllä olevan myös voimaa ja valtaa. Diskurssin voima liittyy siis sen kykyyn kuvata ja rakentaa eli konstruoida ympäröivää maailmaa. Tämä ajatus on diskurssintutkimuksessa keskeinen. Yksittäisillä kielellisillä ilmaisuilla ja diskursseilla voi olla tilanteista valtaa, mutta toisaalta kieli yhteiskunnallisena ilmiönä on puolestaan vallan kohde ja väline. (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 52-53.)

Diskurssien kuvausvoiman yhteydessä voidaan puhua tietokäsitysten ja -rakennelmien muodostumisesta. Tällä tarkoitetaan sitä, että diskurssilla on kyky kuvata ja esittää maailman tapahtumia totena. Tähän liittyy myös se, mitkä asiat esitetään totena, millaisia syyseuraussuhteita asioilla esitetään olevan, sekä millaisiin arvojärjestelmiin niiden ajatellaan perustuvan. Diskursseja siis käytetään jakamaan ja rakentamaan tietoa, niiden avulla tietoa voidaan jäsentää tietyllä tapaa ja esittää se tietystä näkökulmasta. Lopputuloksena on aina tietynlainen tiedon merkityksellistämisen tapa, joka ottaa mukaan tietyt asiat ja sitä kautta sulkee pois toiset. (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 53-54.)

Samalla, kun diskurssien avulla merkityksellistetään asioita tietyllä tavalla, rakennetaan myös tiettyä kuvaa, representaatiota, puheena olevasta aiheesta. Representaatio puolestaan on leikkauspiste, jossa yhdistyvät historiallisesti ja yhteiskunnallisesti paikantuneet kielenkäyttötilanteet ja toimijat. Esimerkiksi Pietikäinen ja Mäntynen (2009) tarjoavat luonnonsuojelua. Luonnonsuojelu voidaan nähdä talousdiskurssin kautta, suojeludiskurssin kautta tai vaikka ryöstödiskurssin kautta, jossa metsien hyödyntäminen voidaan nähdä niiden ryöstämisenä. Kielen representaatioluonne koskee siis sitä, miten maailmaa kuvataan ja esitetään, millaisesta näkökulmasta ja millaisin keinoin. Myös representoinnilla on seurauksensa. Se liittyy muun muassa kysymykseen vallasta: Kuka saa kuvata ja ketä, millaisissa konteksteissa kuvaaminen on sallittua, mitä sillä tehdään näkyväksi ja mitä jätetään pois? (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 55-56.)

Kun analysoidaan esimerkiksi sitä, miten erilaisia tekstejä tai selontekoja tuotetaan ja perustellaan tai miten tuotetut kuvaukset saadaan näyttämään kyseenalaistamattomilta faktoilta, tarvitaan diskurssianalyysissa silloin myös retorista analyysivälineistöä. Kuten diskurssianalyysissä myös retorisessa analyysissä tarkastellaan merkitysten tuottamisen kielellisiä prosesseja. Näkökulmana toimii se, kuinka eri todellisuuden versioita pyritään saamaan vakuuttaviksi ja kannatettaviksi. Retorisessa analyysissä, kuten diskurssianalyysissä, lähtökohtana on siis todellisuuden tulkinnallisen luonteen korostaminen. Diskurssianalyysissä argumentointia ei tutkita pelkästään puheen tai tekstin sisäisiä rakenteita tai merkityssisältöjä eritelten, vaan olennaista on myös tarkastella, mitä kyseessä olevilla argumenteilla tehdään tilanteissa, joissa niitä tuotetaan. Argumentointia tarkastellaankin siis tekemisenä ja sosiaalisena toimintana, eikä ihmisen sisäisiä asenteita peilaavana kielenkäyttönä. (Jokinen 2016, 261, 338-339.)

Olennainen kysymys on, kenellä on valtaa käyttää kieltä ja luoda tai toisintaa sosiaalista todellisuutta. Kenen ääni kuuluu yhteiskunnallisessa keskustelussa ja kenelle keskusteluareena on avoinna? Median rooli todellisuuden muokkaajana ja tiettyjen rakenteiden ylläpitäjänä ja toisintajana on suuri. Tässä työssä tullaan pohtimaan sitä, millaisia diskursseja aineiston teksteistä on löydettävissä ja millaisin kielellisin keinoin diskursseja tuotetaan. Seuraavassa kappaleessa avataan diskurssintutkimusta menetelmänä.

4.3 Diskurssintutkimus menetelmänä

Diskurssintutkimus on laadullista tutkimusta. Laadullisen tutkimuksen päämäärä on ihmisen käyttäytymisen ymmärtäminen ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa rakentuvien tulkintojen ja merkitysten hahmottaminen. Diskurssintutkimuksen tulokset ovat tiheää kuvausta tutkittavasta ilmiöstä. Tiheä kuvaus tutkittavasta ilmiöstä tarkoittaa ilmiön ja siihen liittyvien kontekstien ja merkitysten yksityiskohtaista kuvausta ja saadun kuvauksen peilaamista valittuja teoreettisia käsitteitä ja tutkimuskysymyksiä vasten. (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 139-140.)

Diskurssianalyysissä eritellään sellaisia kielellisiä tekoja, joilla ihmiset tuottavat sosiaalista todellisuutta. Diskurssianalyysi näkee faktat sosiaalisesti tuotettuina riippumatta siitä, kuka niitä on perustellut. Vaikka diskurssianalyytikko ei tavoittele tulkinnoilleen universaalien faktan asemaa, tutkimustuloksille on kuitenkin esiteltävä perusteluja. (Juhila & Suoninen 2016, 446, 455.) Fairclough'n (1992, 225) mukaan ei ole olemassa vain yhtä tapaa tehdä diskurssintutkimusta, koska tutkijat lähestyvät sitä omista näkökulmistaan ja käsityksistään käsin, sekä sen mukaan, millaista projektia he ovat tekemässä.

Pietikäinen & Mäntynen (2009, 157) kirjoittavat, että diskurssintutkimuksessa tutkittava aineisto on avainasemassa. Fairclough'n (1992, 226) mukaan tarvittun aineiston luonne vaihtelee sen mukaan, mitä tutkitaan ja mikä on tutkimuskysymys. Olennaista Fairclough'n (1992) mukaan on myös sen päättäminen, millaista aineistoa kerätä ja käyttää.

4.4 Aineisto

Tämän työn aineisto koostuu päivittäislehdissä julkaistuista toimittajien kirjoituksista, jotka käsittelevät poliisien Facebook-ryhmän kirjoittelua. Tekstit ovat pääkirjoituksia, kommentteja ja uutistekstejä, sekä yksi tutkivaa journalismia oleva artikkeli. Aineisto on kerätty Google -hakua käyttämällä. Tuloksia tuli monia ja niistä valikoitui tähän työhön neljä sopivinta artikkelia, sekä Long Play -lehden maksullinen alkuperäisartikkeli. Muut tekstit on julkaistu eri päivittäislehdissä: Aamulehdessä, Uusi Suomessa, Savon Sanomissa. Valittujen tekstien tuli olla tarpeeksi pitkiä ja sisällöltään tarpeeksi kattavia, jotta diskurssien etsiminen oli mahdollista. Juhila & Suonisen (2016, 453) mukaan diskurssianalyysissä tutkimukseen

fokukseen päätyvät koko mahdollisesta aineistosta usein vain tietyt tapaukset. Tutkijan valinnat tarkentuvat tai muuttuvat tutkimusprosessin aikana. Diskurssianalyysissä voidaan keskittyä yksittäistapausten analysointiin, muutaman tapauksen vertailuun tai suuren tapausjoukon erittelyyn. (Juhila & Suoninen, 2016, 453.)

Tekstilajina lehtiartikkelit ovat tavanomaisia kertovia tekstilajeja, jotka pyrkivät faktatiedon levittämiseen. Tässä työssä aineistona toimivat kuitenkin myös kommentit ja pääkirjoitukset. Artikkeleiden tekstien tuottajia ovat toimittajat. Median tuottamat tekstit luovat sosiaalista tietoa ja osaltaan rakentavat sosiaalista todellisuutta. Median rooli neljäntenä valtiomahtina antaa sille paljon valtaa, koska se päättää, mistä kirjoitetaan, mitä jätetään kirjoituksen ulkopuolelle, sekä miten jostain aiheesta kirjoitetaan. Siksi on tärkeää osaltaan tarkastella mediatekstejä kriittisesti ja pohtia sitä, mitä teksteillä halutaan tuoda julki ja miksi. Journalistiset tekstit tähtäävät yleensä objektiivisuuteen. Mikään asia tai teksti ei kuitenkaan synny tyhjiössä ja myös mediateksteillä voi toisinaan olla oma agendansa.

4.5 Aineiston tuottajat – Aamulehti, Savon Sanomat, Uusi Suomi, Long Play

Aamulehti on Alma median mukaan Suomen toiseksi suuri seitsemänä päivänä viikossa ilmestyvä lehti, sekä Pirkanmaan tavoittavin monimedia. Aamulehdellä on viikoittain lukijoita 304 000 ja Aamulehti.fi -sivustolla käy viikoittain 450 000 kävijää. (Internet 1.)

Savon Sanomat kuuluu Savon media Oy:lle, joka puolestaan on osa Keski-suomalaisen konsernia. Savon Sanomat tavoitti vuonna 2016 48 497 ihmistä. (Internet 2.)

Uusi Suomi on myös osa Alma median konsernia. Uusisuomi.fi -sivusto tavoittaa viikossa 284 000 ihmistä. Uusi Suomen kävijäprofiilin mukaan 48 % kävijöistä on yli 50 vuotiaita ja 70 % miehiä. (Internet 3.)

Long Play -lehti on nettisivujensa mukaan tutkivaa journalismia, laajoja reportaaseja, henkilökuvia ja esseitä digitaalisessa muodossa julkaiseva media. Long Play julkaisee 12 juttua vuodessa. (Internet 4.)

4.6 Muu aiheesta tehty tutkimus

Poliisin ja median välistä suhdetta on tutkittu jonkin verran. Seuraavana esiteltävien tutkimusten tarkoituksena on ollut selvittää, miten erilaiset median representaatiot vaikuttavat ihmisten näkemykseen poliisista, sekä miten poliisi median käyttäjänä pystyy vaikuttamaan suhteeseensa kansalaisiin. Callanan ja Rosenberger (2011) sekä Deneff, Bayerl ja Kaptein (2013) toivat selvästi esiin ajatuksen siitä, että poliisi valtion pakkovallan käyttäjänä tarvitsee yleisen mielipiteen puolelleen. Dowler ja Zawilski (2007) puolestaan painottivat (populaari) median merkitystä yleisen mielipiteen luoja.

Poliisi ja sosiaalinen media on myös kansainvälisesti kiinnostava aihe. Deneff, Bayerl & Kaptein (2013) tutkivat Iso-Britannian poliisin Twitter-viestejä vuoden 2011 mellakoiden yhteydessä artikkelissaan *Social Media and the Police – Tweeting Practices of British Police Forces during the August 2011 Riots*. Kyseessä ei ole diskurssianalyysi ja viestimen käyttöä tarkasteltiin poliisin kriisiviestinnän välineenä, mutta artikkeli osoittaa kuitenkin sen, että sosiaalinen media on poliisin aktiivisessa käytössä oleva väline. Artikkelissa perehdyttiin poliisin twitter-viestien sisältöön, toimintoon ja tyyliin. Artikkelissa näkökulma kohdistuu myös siihen, että tietty lainsäädäntö rajoittaa poliisin toimintaa sosiaalisessa mediassa. Artikkelissa tuodaan esiin myös poliisin suhde kansalaiseen: poliisi on valtion pakkovallan käyttäjä, mutta tarvitsee myös kansalaisten luottamuksen pystyäkseen tehokkaasti suoriutu- maan tehtävistään.

Dowler & Zawilski (2007) tutkivat artikkelissaan *Public perceptions of police misconduct and discrimination: Examining the impact of media consumption* sitä, miten median kuluttaminen vaikuttaa asenteisiin, kun kyseessä on poliisin väärinkäytökset ja syrjintä. Surette (2007) mukaan on olemassa tutkimusta median luomasta poliisikuvasta. Tutkimukset ovat osittain ristiriitaisia: osassa tutkimuksia todetaan, että poliisia kuvataan positiivisessa valossa, kun taas osassa todetaan poliisia representoitavan negatiivisesti. Monet tutkijat olisivat sitä mieltä, että printtimedia kuvaa poliisia lähinnä negatiivisessa valossa, siinä missä reality-poliisiohjelmat kuvaavat poliisia sankarina. (Dowler & Zawilski, 2007.)

Myös Callanan & Rosenberger (2011) tutkivat artikkelissaan *Media and Public perceptions of the police: examining the impact of race and personal experience* median kuvausta poliisista. Tutkimuksen tarkoitus oli selvittää, miten rikoksiin liittyvä median kuluttaminen

vaikuttaa yksilön näkemyksiin poliisista. Tutkimuksen mukaan televisiouutiset ja rikosrealityohjelmat vaikuttavat positiivisesti mielipiteisiin poliisista. Kirjoitetut uutiset eivät kuitenkaan vaikuttaneet yleiseen mielipiteeseen poliisista kovin vahvasti. Tätä tutkimus ei pystynyt selkeästi selittämään. Kirjoittajat pohtivat kuitenkin sitä, että kirjoitettujen uutisten lukijat ovat korkeammin koulutettuja ja siksi ehkä vähemmän alttiita rikosuutisten vaikutukselle. (Callanan & Rosenberger, 2011.)

Vaikka edellä mainitut tutkimukset eivät ole diskurssianalyttisiä, diskurssianalyysiin perustuvaa tutkimusta on tehty paljon. Varsinkin Jyväskylän yliopiston tietokannasta löytyy paljon opinnäytetöitä, joissa käytetty metodi on diskurssintutkimus (tai kriittinen diskurssianalyysi). Jyväskylän yliopiston tietokannasta JYKDOK:sta haettaessa opinnäytetöitä hakuksella ”diskurssintutkimus” tuloksia tulee yhteensä 487⁴. Niihin lukeutuu niin mediateksteistä tehtyjä diskurssianalyysejä kuin puheesta, blogiteksteistä ja kirjoitelmistakin tehtyjä diskurssianalyttisiä töitä.

⁴ Katsottu 22.1.2018 klo 15.15.

5 TULOKSET

Tässä kappaleessa eritellään em. lehtiartikkeleista kirjoittajan tulkinnan kautta syntyneitä diskursseja. Diskurssit, joita työstä on löydettävissä ja joihin perehdytään tarkemmin seuraavissa alaluvuissa, ovat seuraavat:

- Kokemusdiskurssi
- Yhteiskuntadiskurssi ja viranomaisdiskurssi
- Ratkaisudiskurssi

Alla on listattu taulukkoon teksteistä tulkitut diskurssit sekä niiden näkökulma käsiteltävään aiheeseen. Satunnaistarkastuksen artikkelissa korostuivat kokemus- sekä yhteiskuntadiskurssit. Artikkelin näkökulma oli kertova. Pinnallisesti luettaessa sävy oli melko neutraali. Savon Sanomissa julkaistussa Asta Tenhusen kommentissa olivat löydettävissä kaikki työssä käsitellyt diskurssit. Tekstin sävy oli pohtiva ja subjektiivinen. Uusi-Suomessa julkaistussa Katja Inconaton artikkelissa olivat löydettävissä yhteiskunta- ja viranomaisdiskurssit. Sen sävy oli melko neutraali ja kertova. Toisessa Uusi-Suomessa julkaistussa jutussa, jossa oli lainattu ihmisoikeusliiton pääsihteerin Kaari Mattilan blogikirjoitusta, oli löydettävissä ratkaisudiskurssi. Sen sävy oli kertova ja melko neutraali. Aamulehden pääkirjoituksessa oli myös löydettävissä ratkaisudiskurssi, mutta sen sävy oli melko kriittinen ja syyttävä.

Otsikko	Diskurssi	Näkökulma	Pvm
Satunnaistarkastus	Kokemus, Yhteiskunta	Kertova	6/2017
Kommentti: Kohu poliisista paljasti kaksi isoa huolenaihetta	Kokemus, Yhteiskunta, viranomaisdiskurssi, ratkaisu	Pohtiva, subjektiivinen	5.6.2017
Kohu FB-ryhmästä jatkuu: ”Harmillista jos maan arvostetuimman ammattikunnan maine saa tahran harkitsemattomien poliisien toiminnasta”	Yhteiskunta, viranomaisdiskurssi	Kertova, neutraali	4.6.2017
Ihmisoikeusliitto väläyttää: Poliiseille asennetestit	Ratkaisu	Kertova, neutraali	6.6.2017
Poliisin on puututtava myös omaan rasismiinsa	Ratkaisu	Kriittinen, syyttävä	5.6.2017

5.1 Kokemuskurssi

Kokemuskurssia tuotetaan Long Play -lehden artikkelissa *Satunnaistarkastus* (Pietarinen, 2017, 53). Kokemuskurssilla tarkoitetaan tässä työssä niitä kokemuksia, joita artikkelissa haastatellut ihmiset ovat kertoneet. Artikkelin on tutkiva journalismia. Artikkelin itsessään on objektiivinen kuvaus ko. tapahtumista, mutta siinä tuodaan vahvasti esille haastateltavien subjektiivisia kokemuksia. Lisäksi artikkelissa hyödynnetään faktatietoa ja tilastoja. Kokemuksiaan artikkelissa jakavat niin etnisiin vähemmistöihin Suomessa kuuluvat henkilöt kuin poliisitkin (tai poliisin virassa aiemmin olleet). Kokemuskurssin olemassaoloa perustellaan alla katkelmilla *Satunnaistarkastus* - artikkelista. Myös Asta Tenhusen Savon Sanomissa 5.6.2017 julkaistussa kommentissa oli luettavissa kokemuskurssi.

Satunnaistarkastuksen artikkeli alkaa kuvailulla Mirjamista, joka on romani. Mirjami ja hänen miehensä Reino kertovat kohtaamisistaan poliisin kanssa, joita heidän mukaansa on monta.

”Oltiin kerran tulossa kotiinpäin [...] Poliisi pysäytti meidät [...] Toinen poliiseista piti meitä siinä, toinen käy etsimässä hakuja [...] ”Onks sillä renkaat edes huonot?” [...]” (Pietarinen, *Satunnaistarkastus*, 6/2017, 4.)

Mirjamin ja Reinon kokemukset poliisista ovat huonot ja se tuodaan vahvasti esiin. Poliisin pyrkimys Mirjamin ja Reinon mukaan on keskeyttää heidän matkantekonsa. Molemmat uskovat, että se johtuu heidän romani -taustastaan. Mirjami ja Reino uskovat joutuneensa poliisin silmätikuksi juuri taustansa vuoksi. Myös sanavalinnoilla, kuten ”edes”, luodaan kuvaa poliisista, joka haluaa melkein väkisin löytää jotain vikaa Mirjamin ja Reinon autosta, koska nämä ovat romaneja.

”Reinon ja Mirjamin tunnistaa helposti romaneiksi, ja he uskovat joutuvansa poliisin silmätikuksi juuri sen vuoksi.” (Pietarinen, *Satunnaistarkastus*, 6/2017, 5.)

Perustuslain 6§:ssä määrätään, että ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä (ks kpl 3). Ketään ei saa ilman hyväksyttävää syytä asettaa eriarvoiseen asemaan muun muassa alkuperän perusteella. Näin ollen Long Playn artikkeli ottaa voimakkaasti kantaa poliisin toimintaan vedoten *Satunnaistarkastuksessa* haastateltujen ihmisten kokemuksiin. Artikkelin tuottaa poliisitointia tietyntyyppisenä kokemuskurssin kautta, tai vaihtoehtoisesti sen avulla. Yllä olevasta tekstikatkelmasta voi tulkita syytöksen siitä, että poliisi toimii rasistisesti. Vähimmilläänkin otteesta voi tulkita viittauksen institutionaaliseen rasismiin (ks. Kpl 3.2), koska poliisi ei henkilöidy, vaan pysyy organisatorisella tasolla toimivana yksikkönä.

Artikkeli tuottaa kuvaa poliisista etnisenä profiloijana, käyttäen hyväkseen haastateltujen subjektiivisia kokemuksia poliisista. Pätevyyttä ja yleistettävyyttä artikkelille haetaan kertomalla, että artikkelin kirjoittajan tekemissä ja lukemissa haastatteluissa puhui 94 vähemmistöihin kuuluvaa ihmistä. Haastattelut perustuivat Turun yliopiston Pysäytetyt -hankkeeseen, jota varten haastateltiin yli 160 henkeä. (Pietarinen, *Satunnaistarkastus*, 6/2017, 6.)

Poliisiutta ja poliisitoimintaa tuotetaan artikkelissa myös neljän poliisimiehen haastattelun kautta. Näin poliisitoiminta voidaan yllä mainitusta eroavasti personoida ja tuoda lähemmäksi kansalaista. Poliisi ei näin ollen toimi tekstissä enää pelkkänä organisatorisena yksikönä.

”Janne sanoo, ettei hän ole kuullut romanien profiloimisesta. Hän on työskennellyt eri paikkakunnalla kuin muut haastatellut poliisit. Käytännöt saattavat siis vaihdella.

Jarin mukaan taas romanien pysäyttäminen on sekä yleistä että ymmärrettävää.” (Pietarinen, Satunnaistarkastus, 6/2017, 10.)

Romanitaustaisille henkilöille syrjivän kokemuksen tuottanutta poliisitoimintaa pidetään artikkelissa siis käytänteenä, joka saattaa vaihdella paikkakunnittain. ”Käytäntö” sanan käyttäminen luo lukijalle kuvan siitä, että tietynlainen toiminta on määrätty ylemmältä taholta. Kaikenlainen etninen profilointi poliisissa on kuitenkin kielletty (ks, kpl 3.3).

Em. kahdella poliisimiehellä on eri näkemys siitä, miten poliisi toimii. Sen lisäksi, että poliisimiehet ovat samoilla linjoilla sen suhteen, millä perusteilla henkilöitä pysäytetään, kuin em. romanitaustaiset henkilötkin, artikkelissa tuodaan esiin myös miehistön ja hallinnon näkemysten välinen ero, kun kyseessä on etninen profilointi. Artikkelissa tuodaan poliisimiesten kokemuksen kautta ilmi se, että poliisihallinnon ohjeet ovat vaikeasti hahmotettavissa tai epäselviä.

” [...] helsingin poliisi tiedotti periaatteistaan ulkomaalaisvalvonnassa: Tarkastettavat henkilöt valitaan satunnaisesti [,] eikä se saa perustua pelkästään tarkastettavan henkilön fyysisiin ominaisuuksiin ja piirteisiin. [...]”

Haastatteleman poliisit olivat hyvin tietoisia siitä, että etninen profilointi on ulkomaalaisvalvonnassa kielletty. He tunsivat myös ne perusteet, joiden pohjalta ulkomaalaisvalvontaa kuuluu virallisesti tehdä, mutta pitivät muotoiluja epämääräisinä.” (Pietarinen, Satunnaistarkastus, 6/2017, 15, 17.)

Uskottavuutta Satunnaistarkastuksen artikkelille luodaan käsittelemällä ihmisten henkilökohtaisia kokemuksia; niitä kun on vaikea haastaa. Henkilökohtainen kokemus asetetaan näin hegemoniseen asemaan suhteessa muihin, esimerkiksi virallisiin linjauksiin poliisitoiminnassa. Henkilökohtaisella kokemuksella näin ollen tavallaan luodaan elävyyttä, tai vaihtoehtoisesti uskottavuutta, kokemuksen kautta rakentuville faktoille. (ks. Kpl 4.2 diskurssit ja representaatio)

Kokemusdiskurssia tuotetaan myös muussa kuin romanikontekstissa. Asta Tenhusen Savon Sanomissa 5.6.2017 julkaistussa kommentissa Tenhunen kirjoittaa seuraavasti:

” [...] Moni poliisi haluaa sydämestään tehdä asioita oikein. – Tunnen tätä väkeä työkseni ja voin vilpittömästi sanoa, ettei tuosta ole epäilystäkään.” (Tenhunen, Savon Sanomat, 5.6.2017.)

Tenhunen vetoaa omaan henkilökohtaiseen kokemukseensa poliisista. Tenhusen sanavalinnat saavat lukijan kuitenkin pohtimaan kirjoittajan näkemystä. Muotoilu ”moni poliisi” jättää vielä liikkumavaraa tulkinnalle. Tenhunen on valinnut sanan ”moni” esimerkiksi sanojen ”useimmat” tai ”suurin osa” sijasta. Moni-sanalla ei viitata valtaosaan, mutta toisaalta kirjoittaja puhuu tekstissä omasta kokemuksestaan, joten lukija ei voi odottaa, että kirjoittaja tuntisi kaikki poliisit.

Kokemusdiskurssia rakennetaan siis haastateltavien, tai Tenhusen kommentissa kirjoittajan itsensä, kokemuksista kertomalla. Kokemukset ovat samalla henkilökohtaisia kuin ne ovat sosiaalisiakin. Sosiaalisia niistä tulee, kun ne liitetään laajempaan yhteiskunnalliseen kontekstiin. Poliisitoiminta on yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa, joka usein kohdistuu yksilöön esimerkiksi pakkokeinojen tai voimakeinojen käytön kautta. Tämän kautta yksilön kokemuksista tulee yhteiskunnallisesti merkittäviä kokemuksia. Käsittelemällä henkilökohtaisia kokemuksia yhteiskunnallisesti merkittävässä kontekstissa, eli suhteessa poliisitoimintaan, onnistutaan kokemuksista rakentamaan sellaista sosiaalista todellisuutta, jossa poliisitoiminta näyttäytyy kyseenalaisena, tai peräti vääränä.

5.2 Yhteiskuntadiskurssi ja viranomaisdiskurssi

Yhteiskuntadiskurssilla viitataan tässä työssä artikkeleista löytyneihin diskursseihin, joiden voidaan tulkita viittaavan yhteiskuntaan kokonaisuutena tai ainakin yhteen osaan yhteiskunnasta, poliisiin. Viranomaisdiskurssi puolestaan viittaa artikkeleista tulkittavissa oleviin diskursseihin, joissa kuuluu poliisin organisatorinen ääni. Nämä diskurssit käsitellään samassa kappaleessa, koska ne ilmenevät usein samoissa teksteissä lähellä toisiaan ja toimivat vuoropuhelun tavoin artikkeleissa. Niitä ei kuitenkaan voi käsitellä vain yhtenä diskurssina, koska työhön valituissa artikkeleissa yhteiskuntadiskurssi ilmenee usein kritiikkinä poliisitoimintaa kohtaan laajemmassa, vaihtoehtoisesti yhteiskunnallisessa, kontekstissa ja viranomaisdiskurssi puolestaan juuri viranomaisen, eli poliisin, äänenä.

Savon sanomissa 5.6.2017 julkaistu Asta Tenhusen kommentti *Kohu poliisista paljasti kaksi isoa huolenaihetta*, viittaa jo otsikotason yhteiskunnalliseen keskusteluun. Poliisi, merkittävänä yhteiskunnallisena toimijana, on herättänyt vilkasta keskustelua sen jälkeen, kun yksittäisten poliisihenkilöiden kirjoitukset poliisien Facebook-ryhmässä tulivat julki.

Tenhunen kirjoittaa, että kohu nousi ”aivan aiheesta” ja kysyy ”[...] miksi juuri kukaan ei puuttunut”. Tenhunen kritisoi myös poliisijohdon kriisiviestintää kirjoittamalla sen olevan ”[...] yhtä hirveää, kuin se on ollut viime aikoina aina, kun poliisi on joutunut vastaamaan sosiaalisen median hölmöilyistään”.

Poliisin toimintaa sosiaalisessa mediassa kutsutaan hölmöilyksi. Kritiikki kohdistuu selkeästi poliisin toimintaan, mutta sana hölmöily ei suoraan luo lukijalle kuvaa vakavasta virheestä. Lisäksi tekstistä voi lukea kritiikkiä ylipäätänsä poliisin sosiaalisen median käyttöä kohtaan. Lukijalle jää siis kuva poliisista, joka ei ymmärrä sosiaalisen median tapaa toimia, eikä omaa rooliaan sosiaalisen median käyttäjänä. Ottaen huomioon aika, jossa yhteiskunta toimii tällä hetkellä, on sosiaalisella medialla, niin kuin internetillä ylipäänsä, vakiintunut asema yhteiskunnallisessa keskustelussa. Yllä mainitun kritiikin takia lukijalle jää kuva osaamattomasta poliisista, joka ei tunne em. (sosiaalisen) median valtaa.

”Ihmisiä kiinnosti se, miksi suomalaisten luottamusta nauttivat ja paljon valtaa käyttävät virkamiehet käyttäytyvät kuin aggressiiviset, lapselliset öykkärit.” (Tenhunen, Savon Sanomat 5.6.2017.)

Edellä mainitussa lainauksessa kirjoittaja tuo esille suomalaisten luottamuksen poliisiin. Kirjoittaja kuvaa ”paljon valtaa käyttäviä virkamiehiä” ”aggressiivisiksi ja lapsellisiksi öykkäreiksi”. Kirjoittaja ei erittele virkamieskuntaa, vaan puhuu nyt kaikista poliiseista yksittäisenä joukkona, jotka kaikki toimivat samalla tavalla. Millaista kuvaa poliisista halutaan näin ollen luoda? Sijaa annetaan kuitenkin myös viranomaisdiskurssille:

”[...] **Yrjö Suhosen** [sic] kannanotto asiassa oli onneksi suora: Hän totesi, ettei hyväksy moukkaamista käytöstä eikä se saa leimata koko poliisia.” (Tenhunen, Savon Sanomat 5.6.2017.)

Suhonen toimi Suomen Poliisijärjestöjen liiton puheenjohtajana 2005-2017. Suhosen kommentti asiaan toimii kirjoituksessa poliisin äänenä. Näin ollen, koska sijaa on annettu myös

poliisin äänelle, luodaan tekstissä tiettyä tasapuolisuutta: poliisia kritisoidaan, mutta poliisille annetaan myös mahdollisuus vasta-argumenttiin.

”Rasistiset kommentit eivät mielestäni kuitenkaan olleet yllätys eivätkä edes kauheinta sivustolla, koska yksittäisiä äärimielipiteitä löytyy monesta isosta ihmisjoukosta [...]” (Tenhunen, Savon Sanomat, 5.6.2017)

Toisin kuin yllä, edellä mainitussa lainauksessa äärimielipiteitä pidetäänkin yksittäisinä mielipiteinä, joita löytyy monesta isosta ihmisjoukosta. Aiemmin, kun kyseessä oli poliisin hölmöily sosiaalisessa mediassa, tekijänä oli *viranomainen*, mikä antoi tulkita, että kyse olisi kaikista poliisihenkilöistä. Nyt kirjoittaja näkee äärimielipiteitä omaavat poliisihenkilöt yksittäisten henkilöiden mielipiteinä. Kirjoittaja ei kuitenkaan pidä äärimielipiteitä yllätyksenä, mikä osaltaan luo kuvan siitä, että ko. äärimielipiteet kuuluvat jossain määrin poliisiin.

Uusi-Suomessa 4.6.2017 julkaistussa Katja Incoronaton kirjoittamassa artikkelissa *Kohu FB-ryhmästä jatkuu: ”Harmillista, jos maan arvostetuimman ammattikunnan maine saa tahrان harkitsemattomien poliisien toiminnasta”* korostuu viranomaisdiskurssi, joka käy vuoropuhelua yhteiskuntadiskurssin kanssa.

”Poliisihallitus toimittaa lauantaina julkaistun Longplay-lehden artikkelin poliisin salaisesta Facebook-ryhmästä valtakunnansyyttäjänvirastoon esitutinnan edellytysten selvittämiseksi. [...] Poliisihallitus käynnistää selvityksen myös siitä, ovatko vallitsevat ulkomaalaisvalvonnan käytännöt kaikilta osin lain mukaisia.” (Incoronato, Uusi-Suomi, 4.6.2017)

Jo tekstin alussa annetaan sijaa viranomaisdiskurssille kertomalla Poliisihallituksen toimista suhteessa esiin tulleeseen ongelmaan. Diskurssia tuotetaan antamalla paljon tilaa poliisin äänelle ja poliisin toimista kertomiselle. Ääneen tekstissä päästetään poliisin johtoa:

”-On poliisia kohtaan tunnetun luottamuksen vuoksi välttämätöntä, että asia selvitetään perusteellisesti, Kolehmainen sanoo poliisihallituksen tiedotteessa. [...] Poliisiylitarkastaja Janne Paavola poliisihallituksen laillisuusvalvonnasta sanoo, että viime vuosina poliisilaitoksissa on jouduttu puuttumaan muutamien yksittäisten poliisimiesten epäasialliseksi arvioituun kirjoitteluun sosiaalisessa mediassa.” (Incoronato, Uusi-Suomi, 4.6.2017)

Näin luodaan lukijalle kuva siitä, että poliisi organisaationa suhtautuu vakavasti esiin tulleeseen tilanteeseen, eikä sitä pyritä lakaisemaan maton alle. Tämä tuottaa vaikuttavuutta ja luo luottamusta: poliisi ottaa vakavasti siihen kohdistuneet syytökset ja pyrkii ansaitsemaan takaisin luottamuksen, joka rasismi-syytösten takia on ehkä hieman murentunut. Viranomaisdiskurssin pystyy tulkitsemaan myös sen sävystä: Viranomaispuheenvuorot tekstissä ovat jäməköitä, eivätkä ota kantaa itse tapaukseen, vaan puhuvat yleisesti esimerkiksi poliisin käyttäytymisvelvoitteesta.

Yhteiskuntadiskurssi on tulkittavissa tekstistä, kun SDP:n kansanedustaja ja hallintovaliokunnan jäsen Mika Kari saa tekstissä puheenvuoron:

”[...] Mika Kari vaatii, että myös eduskunnan hallintovaliokunnan on saatava tapauksesta viipymättä perusteellinen selvitys sisäministeriltä ja poliisiylijohtajalta.

-Näin voidaan pitää huolta siitä, että julkisuudessa esiin tulleisiin epäkohtiin puututaan. On harmillista, jos maan arvostetuimman ammattikunnan, suomalaisen poliisin maine saa tahrain joidenkin harmitsemattomien poliisien toiminnasta [...]” (Incoronato, Uusi-Suomi, 4.6.2017.)

Poliisiin kohdistuville syytöksille tuotetaan yhteiskunnallista merkittävyyttä, kun tekstissä huomioon otetaan myös poliitikon julkaisema tiedote asiasta. Mielenkiintoista on myös se, miten Kari mainitsee poliisin: hän puhuu *suomalaisesta* poliisista. Kyse ei siis ole poliisista yleisesti, vaan nimenomaisesti kotimaisesta, suomalaisesta, poliisista. Tästä voidaan tulkita häivähdys nationalistista ajattelua. Suomalaisuutta halutaan korostaa, koska Suomen poliisilla on perinteisesti ollut hyvä maine, eikä sen maineen haluta murtuvan.

Yhteiskunnallinen viitekehys on löydettävissä myös Long Playn artikkelista (Pietarinen, Saattunaistarkastus, 6/2017, 27):

” On riski yhteiskunnalle, jos vähemmistöt eivät luota poliisiin. [...] Suomen poliisin ei voi sanoa olevan läpileikkaus kansasta. Vähemmistöpoliisit ovat hyvin harvassa, ja on viitteitä siitä, että poliittisen oikeiston kannattajat ovat poliisissa yllidustettuina.”

Yllä oleva lainaus voisi sisältyä, tai sen voisi tulkita olevan, myös osa turvallisuusdiskurssia. Kirjoittajan näkemys on, että vähemmistöryhmien vähyys poliisissa saattaa järkyttää yhteiskuntarauhaa.

5.3 Ratkaisudiskurssi

Tässä kappaleessa käsitellään ratkaisudiskurssiksi tulkittavissa olevaa kokonaisuutta. Osassa artikkeleita esitettiin ratkaisuehdotuksia, tai ainakin pohdittiin, mitä poliisin tulisi tehdä, jotta kyseessä olevan kaltaista tapausta ei enää tulisi.

Uusi-Suomessa 6.6.2017 julkaistussa uutisessa ääneen päästetään Ihmisoikeusliiton pääsihteerin Kaari Mattilan blogikirjoitusta.

”Poliisien ihmisoikeuskoulutus on Suomessa heikoissa kantimissa [...] Ihmisoikeusliitto on jo vuosia peräänkuuluttanut poliiseille parempaa ihmisoikeusosaamista. Jokohan aika olisi tälle kypsä? Mattila kysyy.” (Uusi-Suomi, 6.6.2017.)

Ratkaisuiksi julkitulleisiin rasistisiin kirjoituksiin tarjotaan lisäkoulutusta. Lukijalle jää uutisen perusteella kuva poliisista, joka ei ymmärrä ihmisoikeuksien merkitystä. Tämän voi lukea myös kritiikkinä koko organisaatiota vastaan, koska koulutuksen ja ylläpitokoulutuksen määrä ei ole miehistöstä tai yksittäisestä poliisihenkilöstä kiinni.

Myös Aamulehdessä 5.6.2017 julkaistussa pääkirjoituksessa ratkaisuksi julkitulleeseen ongelmaan tarjotaan koulutusta.

”Tuhansien poliisien salainen ryhmä paljasti viranomaisten ajattelemattomuuden ja rasismien. Nollatoleranssi-puheiden sijaan tarvitaan koulutusta. (Aamulehti, pääkirjoitus, 5.6.2017.)

”Nollatoleranssi-puheilla” viitataan poliisipäällystön vastauksiin rasismi-kohussa. Ylläolevan lainauksen voi tulkita kritiikkinä myös päällystöä kohtaan. Katkelmassa vaaditaan myös puheiden sijasta tekoja (eli koulutusta). Näin kirjoittaja arvottaa puheen tekoja arvottomammaksi.

”Olennaista on se, että tälläkin kertaa näyttää siltä, ettei ongelmaan ole osattu tai haluttu puuttua, vaikka aihetta olisi.” (Aamulehti, pääkirjoitus, 5.6.2017.)

Yllä oleva lainaus on mielenkiintoinen. Ilmaus *tälläkin kertaa* luo lukijalle kuvan siitä, että kyseessä oleva rasismi-kohu ei ole ensimmäinen laatuaan. Ilmaus viittaa voimakkaasti ajatukseen siitä, ettei poliisi kykene ns. kontrolloimaan, tai ehkä kuvaavammin, pitämään ruodussa, organisaatioonsa kuuluvia henkilöitä, vaikka kirjoittajan mielestä pitäisi. Lisäksi kirjoittaja epäilee, ettei ongelmaan ole *osattu* tai *haluttu* puuttua. *Osaamisen* voi jälleen tulkita kritiikiksi poliisin hallintoa kohtaan. *Haluamisen* voi puolestaan tulkita epäilyksi rakenteellisesta rasismista: epäkohtaan ei haluta puuttua, koska se on osa poliisihallintoa.

”Huolta onkin herättänyt se, miten kansalaisten pitäisi luottaa poliisin kykyyn tunnistaa ja ratkoa rasistisia rikoksia, kun sillä on ilmeisiä vaikeuksia tunnistaa rasismia ja puuttua siihen edes omissa riveissään. [...] **Suomalaiset ovat** [sic] tyypillisesti luottaneet poliisiin jopa omituisen paljon.” (Aamulehti, pääkirjoitus, 5.6.2017.)

Pääkirjoituksen tehtävä on yleensä tuoda esiin lehden kanta ajankohtaisiin asioihin, sekä aiheen taustoittaminen. Yllä olevasta lainauksesta käy selvästi ilmi kirjoittajan, tai Aamulehden, näkemys: poliisin ei pitäisi olla kansalaisen luottamuksen arvoinen. Sanavalinnat, kuten *ilmeinen* ja *omituisen*, tukevat tätä: poliisilla on ilmeisiä vaikeuksia tunnistaa rasismia tai on omituista luottaa poliisiin paljon. Sitä puolestaan ei perustella, miksi poliisiin luottaminen on omituista. Voitaisiinko tähän kenties tulkita ideologista vastakkainasettelua: poliisi pakkovallankäyttäjänä ja perusoikeuksiin puuttujana vs. vapaa ja riippumaton media, joka puolustaa yksilönvapautta ja perusoikeuksia?

Aamulehti kritisoi myös nollatoleranssi -sanon käyttöä:

”[...] Nollatoleranssi alkaa olla ilmaisuna yhtä tyhjä ja teennäinen kuin väkinäinen anteeksipyyntö.” (Aamulehti, pääkirjoitus, 5.6.2017.)

Nollatoleranssi -käsitettä ovat käyttäneet poliisipäällystöön kuuluvat henkilöt niissä teksteissä, joissa poliisilta on pyydetty kommenttia, niinpä käsitteen käytön kritiikin voidaan tulkita olevan kritiikkiä poliisin johtoa kohtaan. Kaiken kaikkiaan kuva poliisista muodostuu erityisen negatiiviseksi. Pääkirjoitus perää asennemuutosta ja ehdottaa myös ratkaisua asennemuutoksen aikaansaamiseksi:

”[...] Sitä ei saada aikaan ilman perusteellista koulutusta ja ongelmien rehellistä tunnustamista.” (Aamulehti, pääkirjoitus, 5.6.2017.)

Nollatoleranssia käsitteenä tuodaan esille asiana, joka on vahvasti esimiesten ylläpitämä ja vaatima tapa toimia. Nollatoleranssilla tunnutaan viranomaispuheessa haettavan sitä, että mikäli yksittäisiin ongelmatapauksiin ei puututa, niistä muodostuu yhteen kietoutuneita tapoja toimia ja näin ollen ongelman laajenemista.

Myös Asta Tenhusen Savon Sanomissa 5.6.2017 julkaistussa kommentissa vihjataan koulutuksen tarpeeseen:

”Millä ne jotkut joukkoon mahtuvat aggressiiviset, rasistiset ja sovinistiset poliisit saisi luottamaan työkavereihinsa ja ottamaan heiltä mallia? Se ei pelkästään käskemällä käy.” (Tenhunen, Savon Sanomat, 5.6.2017.)

Kirjoittajan mielestä pelkkä käskeminen ei riitä. Tästä voi tulkita ajatuksen, tai toiveen, siitä, että lainauksessa mainitut poliisit saataisiin ymmärtämään sanojen ja tekojen merkitykset. Siihen puolestaan tarvitaan koulutusta. Mielenkiintoista on myös se, miten kirjoittaja laajentaa ongelmaa; nyt ongelmaksi nousevat rasististen poliisien lisäksi *aggressiiviset* ja *sovinistiset* poliisit. Tästä voi tulkita viittauksen kokemukdiskurssiin: kun kohun nostattanut kirjoittelu on ollut rasistista, ovatko aggressiiviset ja sovinistiset poliisit nyt kirjoittajan omaan kokemukseen perustuvia?

Ratkaisudiskurssi on löydettävissä myös Satunnaistarkastuksen (Pietarinen, 6/2017, 37-38) artikkelista. Artikkelissa viitataan poliisipäällystötutkintoa tekevään poliisihenkilöön, joka valmistelee koulutuspakettia laittoman maahantulon valvonnasta ja paljastamisesta. Parannusehdotuksia on neljä. Ehdotuksille haetaan vakuuttavuutta sillä, että ne tulevat poliisilta. Satunnaistarkastuksen artikkelin voisi tulkita käyvän tahatonta vuoropuhelua Aamulehden pääkirjoituksen (julk. 5.6.2017) kanssa. Aamulehden pääkirjoituksessa (ks. yllä) poliisia kritisoidaan kovin sanankääntein muun muassa viittaamalla organisaation kyvyttömyyteen tai haluttomuuteen puuttua ongelmiin. Satunnaistarkastuksen artikkeli puolestaan kääntyykin yllättäen poliisin puoleen: Ongelma on havaittu ja siihen ollaan työstämässä ratkaisuehdotusta; tarkemmin, poliisiin kuuluva henkilö työstää ratkaisumallia.

6 YHTEENVETO

Luvussa 6.1 tarkastellaan työn tuloksia teoreettisen viitekehyksen ja aikaisemman tutkimuksen valossa. Luku 6.2 puolestaan arvioi tämän työn luotettavuutta.

6.1 Työn tulokset

Tässä työssä tarkasteltiin sitä, millaisia diskursseja on löydettävissä mediateksteistä, joissa käsitellään poliisin salaisesta Facebook-ryhmästä noussutta, paljon mediahuomiota saanutta, kohua, sekä millaista kuvaa poliisista näiden diskurssien kautta luodaan. Työhön päättyi viisi kirjoitusta, joista yksi oli tutkivaa journalismia, yksi kommentti, yksi pääkirjoitus, sekä kaksi kertovaa uutistekstiä. Teksteistä oli tulkittavissa neljä diskurssia: kokemusdiskurssi, yhteiskunta- ja viranomaisdiskurssi, sekä ratkaisudiskurssi. Yhteiskunta- ja viranomaisdiskurssi käsiteltiin yhdessä kappaleessa, koska niiden voitiin katsoa käyvän (tahatonta) vuoropuhelua keskenään. Diskurssien olemassaoloa perusteltiin työssä tekstikatkelmilla, joissa diskurssien voitiin tulkita rakentuvan.

Satunnaistarkastuksessa haastateltujen poliisien näkemykset on luokiteltu kokemusdiskurssiin, koska ne ovat miehistön mielipiteitä. Ne eivät heijastele laajempaa ajattelua esimerkiksi siitä kontekstista, jossa ulkomaalaisvalvontaa tehdään. Ajatukset ovat hyvin henkilökohtaisia ja perustuvat ajatteluun ”näin on aina tehty”. Viranomaisdiskurssi on organisatorinen ääni, yleensä päällystöltä peräisin, eli poliisin virallinen kanta.

Diskurssianalyysin tavoite ei ole selvittää, mikä tapahtuman versio on lähimpänä totuutta, vaan se, millaisia painoarvoja eri todellisuudet ja tapahtumat saavat. Kyse on siis siitä, millaisia tulkintamahdollisuuksia teksteissä tulee reflektoiduiksi. (ks. kpl 4.1) Kiinnostavaa on se, millaisia ideologisia seurauksia tiettyjen kuvattujen todellisuuksien kautta voidaan saada, tai saatiin, aikaan. Seuraukset tuovat esiin myös sen, kuinka paljon diskurssilla on valtaa. Diskurssin kautta, tai avulla, rakennetaan todellisuutta tietynlaiseksi. Toisin sanoen kielenkäyttö on sekä vallan kohde että väline. (ks. kpl 4.2)

Koska diskurssilla on valta esittää tiettyjä tapahtumia totena, voidaan tämän työn kontekstissa kysyä, millainen kuvausvoima esimerkiksi kokemuskurssilla on. Ihmisen henkilökohtaista kokemusta jostain asiasta on vaikea haastaa, koska silloin ihminen itse pitäisi asettaa kyseenalaiseksi. Tässä työssä kokemuskurssi rakentui vahvimmin Long Play -lehden artikkelissa Satunnaistarkastus. Siinä henkilökohtaisia kokemuksiaan avasivat niin etnisiin vähemmistöihin kuuluvat ihmiset, kuin yksittäiset poliisihenkilötkin. Artikkelialkaa romaaniaustaisten Mirjamin ja Reinon huonoilla kokemuksilla poliisista ja peräti syytöksellä poliisin laittomasta toiminnasta. Alussa poliisista puhutaan yhtenä viranomaiskokonaisuutena, organisatorisena toimijana. Näin luodaan kuvaa siitä, että artikkelissa kuvattu poliisitoiminta olisi yleinen käytäntö. Tätä kuvausta tukee neljän poliisihenkilön kokemukset omasta työstä. Vain yksi haastatelluista poliiseista on eri mieltä. Artikkelissa puhutaan suoraan käytännöstä, mikä saa toiminnan vaikuttamaan ylhäältä määrättyä.

Yhteiskunta- ja viranomaisdiskurssi käyvät osaltaan vuoropuhelua artikkeleissa. Vahvimmin edellä mainitut diskurssit ovat tulkittavissa Asta Tenhusen Savon Sanomissa sekä Katja Incoronaton Uusi Suomi -lehdessä julkaistuissa kirjoituksissa. Tenhusen kirjoituksessa poliisin toimintaa kutsutaan hölmöilyksi. Poliisin toimintaa siis kritisoidaan, mutta sanan ”hölmöily” käyttö ei anna kuvaa vakavasta virheestä. Lisäksi poliisin sosiaalisen median osamista arvioidaan kriittisesti. Tenhusen tekstissä huomion arvoista on myös se, että Tenhunen ei alussa erittele yksittäisiä poliiseja, vaan puhuu poliisista yksittäisenä joukkona. Tekstin lopussa Tenhunen kuitenkin pitää kohun aiheuttaneita poliisien kirjoituksia yksittäisinä mielipiteinä, joita löytyy isosta joukosta. Tenhusen tekstissä on kuitenkin sijaa myös viranomaisdiskurssille, kun Tenhunen lainaa poliisijärjestöjen liiton puheenjohtaja Yrjö Suhosen lausuntoa.

Katja Incoronaton tekstin alussa on puolestaan tulkittavissa heti viranomaisdiskurssi. Diskurssia tuotetaan antamalla heti tilaa poliisin äänelle. Poliisin äänenä toimii poliisin johtoa, joka tuo esille poliisiorganisaation virallista kantaa. Näin ollen tuotettu diskurssi on viranomaisdiskurssi, eikä kokemuskurssi, vaikka puhujina toimivat poliisiylijohtaja ja poliisiylitarkastaja; he eivät puhu omasta kokemuksestaan, vaan kertovat poliisin toimista organisatorisella tasolla. Lisäksi viranomaisdiskurssin pystyy tulkitsemaan myös sen sävystä, koska viranomaisten puheenvuorot ovat jäməköitä, eivätkä ota kantaa itse tapaukseen, vaan puhuvat poliisitoiminnasta yleisellä tasolla. Yhteiskuntadiskurssia tuotetaan, kun tekstissä annetaan sijaa kansanedustajan äänelle.

Viimeiseksi käsiteltiin ratkaisudiskurssi. Ratkaisudiskurssi on tulkittavissa teksteistä silloin, kun niissä annettiin konkreettisia ratkaisuehdotuksia mahdollisten tulevien samankaltaisten tapausten välttämiseksi. Ratkaisudiskurssi ilmeni myös hienovaraisempana pohdintana siitä, mitä tilanteelle pitäisi tehdä, jotta se ei enää toistuisi. Esille tullut konkreettinen ratkaisuehdotus oli lähes poikkeuksetta lisäkoulutus. Myös asennetestejä ehdotettiin. Ratkaisudiskurssi ei luonut yksiselitteisesti yhtä negatiivista kuvaa poliisista, kuin muut teksteistä tulkittavissa olleet diskurssit. Ratkaisudiskurssin kautta lukijalle jäi kuva, jonka perusteella ilmi tulleen ongelman suhteen on paljon tehtävissä, mutta huoleksi muodostui myös se, löytyykö halua tehdä.

Tässä työssä poliisin salaisen Facebook-ryhmän kirjoittelusta nousutta kohua pystyttiin siis tarkastelemaan yllä mainittujen diskurssien kautta. Teksteissä käsiteltiin monesti poliisia kokonaisuutena. Puhe ei ollut yksittäisistä yksilöistä, jotka olisivat tehneet virheen. Näin lukijalle syntyi herkästi kuva poliisiorganisaatiosta, joka on rasistinen, ei ymmärrä omaa asemaansa vallan käyttäjänä, eikä kannu vastuuta virheistään. Sitä, millaista vallankäyttöä esillä oleva tapa kirjoittaa ja puhua aiheesta on, tai millaisia mahdollisia seurauksia sillä voi olla, pohditaan luvussa 7.

Kiinnostavaa on pohtia myös tämän työn tutkimusten tulosta luvussa 4.6 esitelyihin kansainvälisiin artikkeleihin poliisista ja mediasta, tai sosiaalisen median käytöstä. Dowler & Zawilski (2007) kirjoittavat, että monet tutkijat ovat sitä mieltä, että printtimedia kuvaa poliisia negatiivisessa valossa, kun taas reality -ohjelmat kuvaavat poliisin sankarina. Callanan & Rosenberger (2011) puolestaan ovat sitä mieltä, että televisio -uutiset ja reality vaikuttavat positiivisesti yleiseen mielipiteeseen poliisista. Sanomalehtien uutisilla ei edellä mainitun tutkimuksen mukaan ollut juurikaan vaikutusta yleiseen mielipiteeseen poliisista. Kirjoittajat epäilevät syyn lienevän siinä, että sanomalehtiuutisten lukijat ovat usein korkeammin koulutettuja, miksi he eivät olisi niin alttiita rikosuutisten vaikutuksille. Tämän työn tulosten mukaan poliisista luotu kuva on enemmän negatiivinen kuin positiivinen. Tässä työssä käytetty aineisto oli peräisin kirjoitetuista uutisista, ei televisiosta. Tämän työn tulokset tukevatkin osaltaan edellä mainittua muuta tutkimusta.

6.2 Tutkimuksen luotettavuus

Tässä työssä on pyritty mahdollisimman objektiiviseen aineiston tulkintaan. Diskurssitutkimus nojaa vahvasti tekijän tulkintaan. Objektiivinen näkökulma on kuitenkin mahdollista säilyttää, kun tulkinnat pystytään perustelemaan. Tulkitsijan onkin pysyttävä puolueettomana suhteessa aineistosta löytyviin näkökulmiin ja mielipiteisiin. Tässä työssä käytetty aineisto koostuu mediateksteistä, joihin tutkijalla ei ole ollut mahdollisuutta vaikuttaa. Aineisto on myös rajattu tämän työn tutkimusintressin mukaan. Tämä intressi on ollut se, millaisia diskursseja aineistosta löytyy ja miten poliisi representoituu näiden diskurssien kautta.

Voiko diskurssianalyysin kautta saatua tietoa sitten yleistää? Juhila & Suoninen (2016, 455) kirjoittavat, että diskurssianalyysi on painotukseltaan perustutkimuksellista, koska se erittelee niitä kielellisiä tekoja, joilla ihmiset tuottavat sosiaalista todellisuutta. Erityisesti kielenkäytön ideologisten seurausten pohtiminen on Juhila & Suonisen (2016, 457) mukaan usein hyödyllistä ja voi lisätä tutkimuksen relevanssia. Tämän työn aineisto on kooltaan pieni, mutta sen koostuessa mediateksteistä, jotka puhuvat suurelle yleisölle, voidaan niiden tutkimisesta saatuja tuloksia pitää kuitenkin relevantteina. Tekstit luovat sosiaalista todellisuutta ja esittävät todellisuuden tietynlaisena lukijoilleen. Tässä korostuukin median valta: mikäli lukija ei itse ole perehtynyt median käsittelemiin aiheisiin, lukijan maailmankuva muodostuu median välittämästä kuvasta. Mediatekstien tutkiminen on relevanttia juuri median käyttämän vallan takia.

Miten tämän työn tutkijan positio on vaikuttanut työn aiheen valintaan ja siihen, millaiseksi työ on muotoutunut? Juhilan (2016, 423) mukaan tutkijan henkilökohtaiset kokemukset, elämänhistoria tai yhteiskunnallinen paikka voivat saada tutkijan näkemään aineistossa tiettyjä asioita. Tämän työn tekijä opiskelee Poliisiammattikorkeakoulussa ja on juuri päättänyt opintoihin kuuluvan yhdeksän kuukauden mittaisen työharjoittelun. Ennen Poliisiammattikorkeakoulua työn kirjoittaja on opiskellut yliopistossa kieliä ja yhteiskuntatieteitä. Tutkijan mielenkiinto kohdistuu voimakkaasti kielenkäyttöön ja kielenkäytön seurauksiin yleisellä tasolla. Siksi työn aihe tuntui luontevalta valinnalta opinnäytetyölle. Diskurssien tulkitsija nojasi työssä vahvasti työhön valittuun aineistoon. Tutkija on tarkastellut sitä, miten kieltä käyttämällä on tuotettu edellä mainittuja diskursseja ja millaista kuvaa näiden diskurssien kautta on luotu.

Kirjoittajan on ollut helppo pyrkiä objektiivisuuteen. Humanistinen tausta luo ymmärryspohjaa sille, mistä median kirjoittamat tekstit kumpuavat. Toisaalta taas poliisiorganisaatiossa oleminen antaa mahdollisuuden ymmärtää poliisitoimintaa tavalla, jota poliisiorganisaatioon kuulumattoman on kenties mahdotonta ymmärtää. Jotta diskurssianalyttistä työtä tehdessä pystyy tuottamaan mahdollisimman objektiivista tulkintaa, joka ei värity tutkijan omilla mielipiteillä, on tärkeää pystyä edes jossain määrin ymmärtämään eri osapuolten lähtökohdat.

Luvussa 4.6 on eritelty muuta aiheesta tehtyä tutkimusta. Poliisin ja median välistä suhdetta on tutkittu. Aiemman tutkimuksen valossa ei ole selvinnyt yhtä tiettyä tapaa, jolla poliisia kuvattaisiin, vaan johtopäätökseksi on jäänyt se, että osassa tutkimuksista on todettu, että poliisia kuvataan positiivisesti, osassa negatiivisesti. Tämän työn viitekehyksessä kuva poliisista muodostui enemmänkin negatiiviseksi. Seuraavassa luvussa pohditaan muun muassa sitä, mitä seurauksia tietynlaisilla median kuvauksilla voi olla, ja miksi sen tutkiminen on tärkeää.

7 POHDINTA

Tämä osio on vapaata pohdintaa työn aiheesta, eikä siinä pyritä noudattamaan tieteellisen kirjoittamisen konventioita. Tätä kappaletta värittävät kirjoittajan, eli minun, henkilökohtaisetkin näkemykseni tutkittavana olleeseen aiheeseen. Aihe herätti paljon ajatuksia. Tätä työtä tehdessä mielenkiintoiseksi osoittautui se, millä tavalla poliisista puhuttiin mediateksteissä sen tieteellisen tiedon valossa, mitä poliisista on saatavilla. Miten poliisin toiminta rasismi -kohun aiheuttajana suhteutuu siihen tietoon, jota poliisista ja poliisikulttuurista on saatavilla? Millä tavoin kohua on käsitelty mediassa ja miten poliisi näyttäytyi toimijana tähän työhön valituissa teksteissä? Yllä olevassa yhteenvedossa on käsitelty tiivistettynä mediateksteistä löytyneet diskurssit. Tässä kappaleessa tullaan pohtimaan edellä esitettyjä kysymyksiä, sekä sitä, miten poliisin toiminta on mahdollisesti vaikuttanut poliisin julkisuuskuvaan ja luotettavuuteen. Pohtimaan tullaan myös sitä, onko rasismi -kohusta uutisoitaessa ja kirjoitettaessa pyritty tiettyyn päämäärään, ja kuinka tarkoitushakuiselta kirjoitukset vaikuttivat.

Poliisikulttuuri ei ole olemassa irrallisena muusta kulttuurista, vaikka poliisia on ollut tapana tarkastella irrallisena ympäröivästä kulttuurista (ks. kpl 2.1). Poliisissakin ilmenevät asenteen saavat vaikutteita enemmän yhteiskunnassa ilmenevistä uskomuksista yleensä, kuin poliisikulttuurin tiettyjä ominaisuuksia korostavasta kulttuurista. Poliisikulttuurin ymmärtäminen vaatii sen tunnistamista, mitkä piirteet ovat tyypillisiä juuri poliisihallinnon sosiaalisessa kontekstissa, ja mitkä piirteet juontavat juurensa kulttuurista yleensä. Poliisikulttuurin erityispiirteitä ovat kutsumus, toimintahakuisuus, kyynisyys ja pessimismi, poliisikonservatismi, ennakkoluuloisuus ja jatkuva epäily ja maskuliinisuus (ks. kpl 2.1).

Luvussa 2.1 vedotaan Baconiin (2014). Sen mukaan poliisikulttuurilla on yhteys ympäröivään kulttuuriin. Poliisikulttuuri ei siis synny tyhjiössä, vaan ottaa vaikutteita ympäröivästä maailmasta. Jos tarkastellaan esimerkiksi maahanmuuttoon liittyvää asenneilmastoa Suomessa tai laajemmin Euroopassa, sitä on leimannut tietynlainen vastaliike. Uusi ja tuntematon pelottaa, eikä sitä haluta omalle tontille. Mielestäni tällaisia reaktioita voidaan joko lietsoa tai pyrkiä pienentämään. Tässä korostuu jälleen median rooli tiedon välittäjänä: mistä uutisoidaan ja miten uutisoidaan. Yksittäiset poliisihenkilötkään eivät ole immuuneja ulkoa

tuleville vaikutteille. Kysymys onkin mielestäni enemmän siitä, missä määrin poliisi yhteiskunnallisena toimijana on altis erilaisille vaikutteille. Pitäisikö poliisin pystyä keskimääräistä paremmin erottamaan se, milloin kyse on todellisesta uutisoinnista ja milloin vaikuttamisyryksistä? Onko poliisi altis informaatiovaikuttamiselle?

Luvussa 2.2 listataan poliisikulttuurin erityispiirteitä. Yksi niistä oli ennakkoluuloisuus. Poliisi on ammattiepäilijä. Koranderin (2004) mukaan ongelmia alkaa syntyä siinä vaiheessa, kun ammatti-identiteettiä aletaan rakentaa karkean kielenkäytön avulla vähemmistöjä leimaten. Onko yksittäisten poliisien kirjoittelun tarkoituksena sitten ollut ammatti-identiteetin rakentaminen? Tuskin. Mielestäni kyse on enemmänkin ajattelemattomuudesta ja tiedon puutteesta, sekä ymmärtämättömyydestä. Rasismi-kohun aiheuttaneet kirjoitukset ovat asiattomia ja viranomaistoimintaan täysin kuulumattomia. Koranderin (2004) mukaan suomalaisen poliisin ammattiyhpeyteen kuuluukin puolueettomana viranomaisena toimiminen.

Olennaista onkin ymmärtää se, mitä sanoilla voi saada aikaan, sekä millaista maailmankuvaa tulee puheillaan ja sanavalinnoillaan luoneeksi. Luvussa 2.1 viitataan Reineriin (2010), jonka mukaan poliisien ilmaisemat asenteet eivät aina välttämättä ole todellisia, vaan niiden tarkoitus saattaa olla esimerkiksi paineiden purkaminen. Puhe ja kieli, tai sanavalinnat, eivät kuitenkaan synny tyhjiössä. Sanavalinnat ja kielenkäyttö rakentavat sitä todellisuutta, jossa me elämme ja se tapa jolla puhumme, muokkaa maailmankuvaamme aina tietynlaiseksi. Siksi on tärkeää, että jokainen ymmärtää oman vastuunsa kielenkäyttäjänä ja sitä kautta pyrkii luomaan maailmasta sellaisen, jossa haluaa elää.

Mikä tähän työhön valituista mediateksteistä kävi ilmi, oli se, että poliisista puhuttiin yleensä yhtenä kokonaisuutena. Yksittäisten poliisihenkilöiden kirjoituksista tuli koko organisaation virhe. Jos tarkastellaan median valtaa tiedon välittäjänä, on relevanttia kysyä, onko kirjoituksissa pyritty objektiiviseen tiedon levittämiseen. Aineistossa oli mukana yksi kommentti, joka lähtökohtaisesti ei pyri objektiiviseen tiedon levittämiseen. Se, että kirjoitus oli kommentti, oli kuitenkin tuotu selvästi esiin. Long Play -lehden artikkeli Satunnaistarkastus puolestaan on tutkivaa journalismia, miltä se myös ulkoisesti näytti. Artikkelin ei kuitenkaan oltu haastateltu poliisihenkilöitä, jotka suoralta kädeltä olisivat tuominneet artikkelissa käsiteltävän kaltaisen poliisitoiminnan.

Yhteiskunnallisessa keskustelussa tyypillistä on eri ideologioiden välinen vastakkainasettelu tai taisto. Aineistoon perehtyessä mieleen tuli ajatus siitä, kuinka voimakasta vastakkainasettelua yhteiskunnassa lähtökohtaisesti esiintyy, kun kyse on perusoikeuksista ja niiden rikkomisesta tai suojelemisesta. Valtion aseman voidaan ajatella olevan hegemoninen muihin yhteiskunnan toimijoihin nähden. Kuitenkin media haastaa tuota asemaa voimakkaasti. Juuri mitään ei voida pitää salaisena. Lisäksi medialla on suuri rooli sosiaalisen tiedon tuottajana. Media päättää, mistä aiheista puhutaan ja miten niistä puhutaan. Toisaalta taas poliisilla on suuri rooli vallan käyttäjänä, joten on ymmärrettävää, että kaikki poliisitoiminta, tai poliisien toiminta, on suurennuslasin alla.

Artikkeleissa kritisoitiin poliisikoulutuksesta puuttuvaa ihmisoikeuskoulutusta. Poliisin perustutkintokoulutukseen ihmis- ja perusoikeuksien opetusta kuitenkin sisältyy. Kaiken poliisitoiminnan tulee perustua lakiin ja poliisin on välillä virkatehtävissään puututtava kansalaisen perusoikeuksiin. Siksi poliisin tulee myös tuntea ne perusoikeudet, joihin se saattaa puuttua. Lisäksi laissa poliisin hallinnosta (14.2.1992/110) 15f§:ssä säädetään poliisin käyttäytymisestä. Sen mukaan poliisin on niin virassa ollessaan kuin yksityiselämässään käyttädyttävä siten, ettei käyttäytyminen ole omiaan vaarantamaan luottamusta poliisiin. Meidän pitää voida luottaa siihen, että poliisit ymmärtävät roolinsa ja asemansa yhteiskunnallisena toimijana. Mutta ihmisoikeuksien kunnioittaminen on kaikkien vastuulla, niin poliisin kuin tavallisen kansalaisenkin.

LÄHTEET

Bacon, Matthew 2014: Police culture and the new policing context. Teoksessa Brown, Jennifer, M. (toim.) The future of policing. New York, Routledge, 103-119.

Callanan, Valerie J. & Rosenberger, Jared S. 2011: Media and public perceptions of the police: examining the impact of race and personal experience. Julkaisussa Policing and Society, 21:2, 167-189.

Chan, Janet B. L. 1997: Changing police culture. Policing a multicultural society. Cambridge University Press. Cambridge.

Denef, Sebastian, Bayerl, Petra S. & Kaptein, Nico 2013: Social Media and the Police – Tweeting Practices of British Police Forces during the August 2011 Riots. CHI 2013. Changing Perspectives. Paris, France.

Dowler, Kenneth & Zawilski, Valerie 2007: Public perceptions of police misconduct and discrimination: Examining the impact of media consumption. Julkaisussa Journal of criminal justice 35, 193-203.

Grönfors, Martti 1979: Ethnic minorities and deviance: The relationship between Finnish Gypsies and the Police. Helsingin yliopisto. Oikeussosiologian julkaisuja No 1. Helsinki.

Heiskanen, Ari 2011: Nollatoleranssi, Taltuta tuloksen tuhoajat. Hämeenlinna. Talentum Media Oy.

Jokinen, Arja 2016: Diskurssianalyysin suhde sukulaistraditioihin. Teoksessa Jokinen, Arja, Juhila, Kirsi & Suoninen Eero 2016: Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö. Tampere, Vastapaino, 249-265.

Jokinen, Arja 2016: Vakuuttelevan ja suostuttelevan retoriikan analysoiminen. Teoksessa Jokinen, Arja, Juhila Kirsi & Suoninen Eero 2016: Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö. Tampere, Vastapaino, 335-368.

Joronen, Mikko & Salonen, Annamari 2006: Rasismi ja etninen syrjintä – ajatuksia ja tekoja. Teoksessa Ihmisoikeusliitto 2006: Rasismi ja etninen syrjintä Suomessa 2005. Helsinki, Ihmisoikeusliitto ry, 15-73.

Koskela, Hille 2009: Pelkokierre. Tampere. Gaudeamus Helsinki University Press.

Laapio, Marja-Liisa, Tukiainen, Kari 6/1999: Poliisiviranomaisten käsityksiä työstään maahanmuuttajien kanssa. Sisäasiainministeriö, Poliisiosasto. Helsinki.

Bratton, William J. 1998. Crime is down in New York City: blame the police. Teoksessa Newburn, Tim (toim.) 2005: Policing. Key Readings. Devon. Willan Publishing, 472-482.

Pietikäinen, Sari & Mäntynen, Anne 2009: Kurssi kohti diskurssia. Tallinna, Vastapaino.

Poliisihallituksen ohje, POL-2015-8376.

Reiner, Robert 2010: The politics of the police. 4. uud. painos. Oxford, Oxford university press.

Wodak, Ruth & Meyer, Michael 2009: Critical discourse analysis: History, Agenda, Theory and Methodology. Teoksessa Wodak, Ruth (toim.) & Meyer, Michael (toim.) 2009: Methods of critical discourse analysis. 2. painos. Lontoo, SAGE, 1-33.

Internet-lähteet

Aamulehti, pääkirjoitus 5.6.2017: <https://www.aamulehti.fi/paakirjoitukset/poliisin-on-puuttava-myos-omaan-rasismiinsa-200187110/> , katsottu 20.10.2017.

Euroopan neuvosto: Recommendation No. R (90) 4 on the elimination of sexism from language: [https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=CM/Rec\(2007\)17&Language=lanEnglish&Ver=original&Site=CM&BackColorInternet=9999CC&BackColorIntranet=FFBB55&BackColorLogged=FFAC75&direct=true](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=CM/Rec(2007)17&Language=lanEnglish&Ver=original&Site=CM&BackColorInternet=9999CC&BackColorIntranet=FFBB55&BackColorLogged=FFAC75&direct=true)

Incoronato, Katja, Uusi Suomi 4.6.2017: Kohu FB-rymästä jatkuu: ”Harmillista, jos maan arvostetuimman ammattikunnan maine saa tahran harkitsemattomien poliisien toiminnasta”. <https://www.uusisuomi.fi/kotimaa/222430-kohu-fb-ryhmasta-jatkuu-harmillista-jos-maan-arvostetuimman-ammattikunnan-maine-saa> , katsottu 20.10.2017.

Internet 1: <https://www.almamedia.fi/mainostajat/mediat-ja-palvelut/alueelliset/aamulehti>

Internet 2: <http://www.savonmedia.fi/>

Internet 3: <https://www.almamedia.fi/mainostajat/mediat-ja-palvelut/talous-ja-ammattilaismediat/uusi-suomi>

Internet 4: <https://www.longplay.fi/mika-long-play>

Pietarinen, Kati 2017: Satunnaistarkastus, Long Play Media Oy, 6/2017.

Tenhunen, Asta 5.6.2017, Savon Sanomat: Kommentti: Kohu poliisista paljasti kaksi isoa huolenaihetta. <https://www.savonsanomat.fi/kotimaa/Kommentti-Kohu-poliisista-paljasti-kaksi-isoa-huolenaihetta/997064> , katsottu 20.10.2017.

Uusi Suomi 6.6.2017: Ihmisoikeusliitto väläyttää: Poliiseille asennetestit. <https://www.uusi-suomi.fi/kotimaa/222533-ihmisoikeusliitto-valayttaa-poliiseille-asennetestit> , katsottu 20.10.2017